

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı

DART VE BOCCE SPORU YAPAN VE YAPMAYAN
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDEKİ PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİNİN VE DİKKAT DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet VATANSEVER

Van, 2023

Dart ve Bocce Sporu Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerindeki Problem Çözme
Becerilerinin ve Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi

MEHMET VATANSEVER

2023

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı

DART VE BOCCE SPORU YAPAN VE YAPMAYAN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNDEKİ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN VE DİKKAT
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF PROBLEM SOLVING SKILLS AND ATTENTION LEVELS
OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS WHO PLAYING BOCCE AND DART
AND DON'T SPORT

Mehmet VATANSEVER

Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÖZKAN

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2023

ONAY SAYFASI

Mehmet VATANSEVER tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÖZKAN danışmanlığında hazırlanan “Dart ve Bocce Sporu Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerindeki Problem Çözme Becerilerinin ve Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 22/03/2023 tarihinde Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 09/03/2023 tarihli ve 2023/15-4 sayılı kararı ile Doç. Dr. Metin BAYRAM Başkanlığında, Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÖZKAN ve Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİNGÖL Jüri Üyeliğinde oluşturulan Tez Savunma Jürisi huzurunda savunularak jüri tarafından Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri kapsamında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

UYGUNDUR

...../...../2023

Prof. Dr. Fuat TANHAN

Enstitü Müdürü

Öz

Bu çalışmada dart ve bocce sporlarını yapan ve yapmayan bireylerin problem çözme becerilerinin ve dikkat düzeylerinin farklı değişkenlere göre araştırılması hedeflenmiştir. Tarama modeli ile gerçekleştirilen çalışmaya 248 dart ve bocce sporcusu, 252 dart ve bocce sporunu yapmayan olmak üzere toplam 500 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmada, Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE), Bourdon Dikkat Testi ve Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. SPSS paket programı kullanılarak verilerin çözümlenmesi yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi istatistiksel analizde ölçümler değerlendirilmiş ve bunun sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Non parametrik testlerde 2 grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U testi, 2 gruptan daha fazla olan analizlerde Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Bu çalışmada anlamlılık seviyesi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Bu bulgular neticesinde, dart ve bocce sporlarını yapan ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık saptanmıştır ($p < 0,05$). Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$). Dart ve bocce sporlarını yapan öğrencilerin dikkat puanlarında yapmayanlara göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Spor yapan ve yapmayan kız öğrencilerde problem çözme toplam ve alt boyutları ile dikkat puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Spor yapan erkek öğrencilerinde ise dikkat puanlarında, problem çözme toplam ve öz denetim puanlarında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$). Problem çözme becerisinde güven ve kaçınma boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Genel katılıma bağlı olarak kitap okuma durumuna göre problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Sonuçlar kitap okuyanlar lehine bulunmuştur. Kitap okuma durumuna göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Sonuç olarak dart ve bocce sporcusu öğrencilerin, dikkat düzeyleri ve problem çözme becerileri olumlu yönde etkilenmiştir.

Anahtar sözcükler: dart, bocce, problem çözme, dikkat.

Abstract

This investigation was conducted to investigate the attention levels and problem solving skills of secondary school students who do dart and bocce sports or do not play sports. The research with the survey model was carried out in the period of 2021-2022. 248 individuals who do dart and bocce sports and 252 individuals who do not do dart and bocce sports participated in the study. "Bourden Attention Test" was used to measure students attention level as a data collection tool, the problem-solving inventory (PSI) for elementary school children developed by Serin and Saygılı (2010) and Personal Information Form were used. The analysis of the collected data was made using the SPSS statistical program. In the statistical analysis, the measurements were analysed with both the Kolmogorov-Smirnov test and it was seen that the distribution of the variables normal and was not normal. Mann Whitney U test was used to compare two-level variables, and Kruskal-Wallis H test was used to compare groups with more than two levels. In this study, the level of significance was taken as $p < 0.05$.

According to the findings obtained in the study, significance is determined on problem solving total, self control and abstention scores of secondary school students who do dart and bocce sports ($p > 0,05$). No significant difference in regards to confidence found in problem solving skill ($p > 0,05$). There is a significant difference in attention scores of students who do dart and bocce sports with the ones who don't ($p < 0,05$). According to variable of gender, significance is not determined on problem solving total, self control and abstention scores of secondary school students ($p < 0,05$). According to variable of gender there is significant difference in attention scores of secondary school students ($p < 0,05$). Significance is determined on problem solving total, confidence in problem solving skill, self control and abstention scores from the point of reading books ($p < 0,05$). Results are found in favour of the ones who read books. There is no significant difference in attention scores of secondary school students from the point of reading books ($p > 0,05$).

Consequently attention levels and problem solving skills of students who are athletes of dart and bocce is affected positively.

Key words: dart, bocce, problem solving, attention.

Teşekkür

Yüksek lisans eğitimim boyunca beni her konuda destekleyen, ilgisi ve yardımını, verilerin istatistik analizinde desteklerini esirgemeyen danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÖZKAN' a, tez savunma jürimde bulunup tezime olumlu yönde katkılar sunan jüri başkanım Doç. Dr. Metin BAYRAM ve jüri üyesi Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİNGÖL' e, tez yazım kontrolünde bana rehberlik eden Dr. Öğr. Üyesi Arıkan EKTİRİCİ' ye, tezin basım aşamasında yardımını her zaman hissettiren Beden Eğitimi öğretmeni Yakup HANEDANOĞLU' na, maddi ve manevi olarak her an yanımda olup eğitimimi destekleyen anne ve babama, en önemlisi de yüksek lisans eğitimi sürecinde bana göstermiş olduğu sabır ve anlayışları için canım eşim Zeliha ve minik prensesim Asel' e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Hayatıma giren, bana ilham veren, hayatıma dokunan ve varlıklarıyla beni aydınlatan herkese en derin minnettarlığımıla teşekkür ederim.

Canım Eşime ve Biricik Kızıma...

İçindekiler

Öz.....	i
Abstract.....	ii
Teşekkür.....	iii
İçindekiler.....	v
Şekiller Dizini.....	x
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	xi
Bölüm 1 Giriş.....	1
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	1
Dikkat.....	1
Dikkat Türleri.....	2
Dikkati Etkileyen Etmenler.....	5
Dikkat Becerileri ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	7
Çocuklarda Dikkat.....	10
Dikkat ve Spor.....	12
Problem Çözme Becerisi.....	13
Problem Çözme Sürecinin Aşamaları.....	15
Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler.....	17
Problem Çözme Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	18
Dart Spor.....	21
Dart Sporunun Tarihçesi.....	22
Türkiye' de Dart Tarihi.....	23
Dart Oyun Çeşitleri ve Oyun Kuralları.....	24
Bocce Spor.....	25
Bocce Sporunun Tarihçesi.....	25
Türkiye' de Bocce Tarihi.....	26
Bocce Oyun Türleri ve Oyun Kuralları.....	27

Bölüm 3 Yöntem.....	29
Bölüm 4 Bulgular ve Yorum.....	32
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler	47
Kaynaklar	72
Ekler	87
EK-A: Etik Komisyonu Onay Bildirimi	87
EK-B: Etik Beyanı.....	88
EK-C: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu	89
EK-D: İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzni	90
EK-E: Kişisel Bilgi Formu	91
EK-F: Bourdan Dikkat Testi.....	92
EK-G: Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri(ÇPÇE).....	93

Tablolar Dizini

Tablo 1 Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	32
Tablo 2 Katılımcıların Dart ve Bocce Sporlarını Yapma Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	32
Tablo 3 Katılımcıların Yaş Ortalamalarına Göre Frekans ve Ortalama Bilgileri	32
Tablo 4 Katılımcıların Kitap Okuma Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	33
Tablo 5 Dart ve Bocce Sporlarını Yapma Değişkenine Göre Problem Çözme Puanları (Mann-Whitney U Testi)	33
Tablo 6 Dart ve Bocce Sporlarını Yapma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)	33
Tablo 7 Cinsiyet ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması (Pearson Korelasyonu)	34
Tablo 8 Anne Eğitim ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması (Pearson Korelasyonu)	34
Tablo 9 Baba Eğitim ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması (Pearson Korelasyonu)	34
Tablo 10 Kitap Okuma ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması (Pearson Korelasyonu)	35
Tablo 11 Teknoloji Kullanım Sıklığı ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması (Pearson Korelasyonu)	35
Tablo 12 Boş Zamanı Değerlendirme Çeşidiyle ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması (Pearson Korelasyonu)	35
Tablo 13 Aile Gelir Durumu ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması (Pearson Korelasyonu)	36
Tablo 14 Dart ve Bocce Sporcularının Problem Çözme Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)	36
Tablo 15 Dart ve Bocce Sporcularının Dikkat Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)	36
Tablo 16 Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Kız Öğrencilerin Problem Çözme Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)	37
Tablo 17 Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Kız Öğrencilerin Dikkat Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)	37

Tablo 18 <i>Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Erkek Öğrencilerin Problem Çözme Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)</i>	37
Tablo 19 <i>Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Erkek Öğrencilerin Dikkat Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)</i>	38
Tablo 20 <i>Cinsiyet Değişkenine Göre Problem Çözme Puanları (Mann-Whitney U Testi)</i>	38
Tablo 21 <i>Cinsiyet Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)</i>	39
Tablo 22 <i>Kitap Okuma Değişkenine Göre Problem Çözme Becerisi Puanları (Mann-Whitney U Testi)</i>	39
Tablo 23 <i>Kitap Okuma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)</i>	39
Tablo 24 <i>Gözlük Kullanma Değişkenine Göre Problem Çözme Becerisi Puanları (Mann-Whitney U Testi)</i>	40
Tablo 25 <i>Gözlük Kullanma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)</i>	40
Tablo 26 <i>Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	41
Tablo 27 <i>Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	41
Tablo 28 <i>Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	42
Tablo 29 <i>Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	43
Tablo 30 <i>Teknoloji Kullanma Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	43
Tablo 31 <i>Teknoloji Kullanma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	44
Tablo 32 <i>Boş Zamanı Değerlendirme Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	44

Tablo 33 <i>Boş Zamanı Değerlendirme Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	45
Tablo 34 <i>Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	45
Tablo 35 <i>Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)</i>	46

Şekiller Dizini

Şekil 1. Dart Tahtası.....	22
Şekil 2. Antik Çağa ait taş toplar.....	26

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

ÇPÇE: Çocuklar için Problem Çözme Envanteri

DEHB: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

TDK: Türk Dil Kurumu

TBBDF: Türkiye Bocce, Bowling ve Dart Federasyonu

FEK: Fiziksel Etkinlik Kartları

Bölüm 1

Giriş

Problem çözme becerisi, bireyin kendi olma ve çevresiyle mücadele etme sürecinde en etken unsurdur. Başka bir deyişle, insanın ilerlemesi ve gelişmesi bu becerinin geliştirilmesine bağlıdır. İnsan, çevresi ve problemleri ile kendi başına ve problem çözme yeteneğiyle mücadele etmek zorundadır. Bunun gerçekleşmesi kişinin öz değerlendirme yapma yetisiyle başlar. Neticede problem çözüme pozitif benlik anlayış algısında olanlar gerçek problemleri çözme becerisinde daha başarılı olacaklardır. Çünkü " Ben bu sorunları çözebilirim, bu problemleri çözmek benim yetim dâhilinde ve tamamen bana bağlı." anlayışı içinde olan birey sağlıklı düşünür ve sorunlara etkili çözüm yöntemi bulabilir (Güçlü, 2003).

İnsanlar, ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşamını sürdürebilmek için birçok farklı alanda mücadele etmektedir. Bu durum insanları problemle başa çıkmasını zorunlu hale getirmiştir. İnsanların hayatındaki başarıları karşı karşıya kaldıkları problemlerle başa çıkabilme becerisiyle örtüşür. İnsanların karşılaştıkları problemleri çözme becerisine sahip olması hayatlarını pozitif yönde etkilemektedir (Burger, 2006).

İnsan yaşamı genellikle bir problem çözme sürecinden oluşur. İnsanlar hayatları boyunca, niceliği ve niteliğine bakılmaksızın birden fazla problemle karşılaşmaktadır. Bu sorunların çözümü için kişilerin geliştirdikleri problem çözme metotları yaşamlarında farklı durumlara adapte olmalarında ve yaşam dengelerini sağlamalarında etkili olacaktır (Burger, 2006).

Problem bireylerin amaçlarına ulaşmak için çaba sarf ettikleri süreçte karşılaştıkları engeller olarak tanımlanabilir (Bingham, 1998). Problem çözme becerisi, amaca ulaşmak için karşılaşılan engellerin üstesinden gelinmesiyle gerçekleşir (Cüceloğlu, 2016).

İnsan doğası gereği yaşadığı topluma uyum sağlamaya çalışan, karşılaştığı olaylara reaksiyon oluşturan, uyarıcıları alan ve bunlar arasında sistematik tercihler yapan, yaptığı tercihleri kendi bilincinde anlamlandıran bir varlıktır. Uyarıcıların, algısal bilince sistematik olarak girmesi "dikkat" kavramıyla ifade edilmektedir (Amado, 1996; aktaran Bozan & Akay, 2012).

Bir Őeye odaklanma yoluyla dikkatin geliŐmesi gerçekteŐir. Aynı Őekilde spor alanında antrenman sırasındaki yoĐunlaŐma ve dikkat etme, sportif performansı arttırır (Argan, 2008). Dzenli spor, kiŐilerin pratik zekâlarını kullanma, özdenetim sağlama ve dikkatini odaklama becerilerini olumlu ynde etkiler. Sinir sisteminin dengeli çalıŐmasını destekler. EndiŐe, fazla heyecanlanma, sinirlilik ve saldırganlık gibi olumsuz davranıŐların sergilenmesini en aza indirmektedir (Aytan, 2010). Bununla birlikte spor yapmayan insanların ruhsal açından sağamlık düzeyleri spor yapan insanlara kıyasla daha dűŐüktür (Hassmen, 2000).

Problem Durumu

Bu tez çalışması, ortaokullarda eğitim-öğretimlerini sürdüren dart ve bocce sporcularının, dart ve bocce eğitimi almamış öğrencilere göre kıyaslandığında, yaşadıkları deneyimlerin problem çözme ve dikkat düzeylerine olumlu bir gelişim sağlayıp sağlamadığını ölçmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan sportif ve fiziksel etkinlikler sayesinde, öğrencilerin dikkat seviyelerinin artması ve ihtimal dâhilindeki problemlerle başa çıkma yollarını öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Dart ve bocce sporları, spor branşları içerisinde hızla yaygınlaŐmaya başlamıŐ, popülerliği artan spor dalları haline gelmiştir. ÖĞrencilerin pozitif davranışlar ve kazanımlar elde edeceği, eğitim-öğretim kuruluşlarında işlenmekte olan sportif etkinliklerin, çocukların hayatlarını içerik bakımından zenginleŐtireceĐi ve olumlu destekleyerek beklentileri karşılayacağı hedeflenmektedir. Bu branŐlar özellikle spor salonu olmayan okullar için müfredat kapsamına dâhil edilerek ders içeriğinde zenginleŐmesine olanak sağlayacaktır.

Spor bilimleri alanında, farklı spor branşlarında, dikkat ve problem çözme gibi özellikleri tanımlayan araştırmalar olmasına rağmen, bu çalıŐmayla dart ve bocce sporunun ortaokul öğrencilerinde uygulanarak dikkat ve problem çözme yetilerine ne gibi bir sonuç doğuracağı ortaya çıkacak, bu araştırmanın da özgünlüğüne katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Araştırma Problemi

Dart ve bocce sporu yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri ve dikkat düzeylerinde farklılık var mıdır? Bu farklılık ne yöndedir?

Alt problemler. Dart ve bocce sporu yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri ve dikkat düzeyleri hangi demografik değişkenlerden etkilenmektedir?

1. Dart ve bocce sporlarını yapma değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanlarına etkisi var mıdır?
2. Dart ve bocce sporlarını yapma durumunun dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
3. Cinsiyet değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?
4. Cinsiyet değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
5. Kitap okuma değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?
6. Kitap okuma değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
7. Gözlük kullanma değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
8. Gözlük kullanma değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?
9. Anne eğitim düzeyi değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
10. Anne eğitim düzeyi değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?
11. Baba eğitim düzeyi değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
12. Baba eğitim düzeyi değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?
13. Teknoloji kullanma değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
14. Teknoloji kullanma değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?

15. Boş zamanı değerlendirme değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
16. Boş zamanı değerlendirme değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?
17. Aile gelir durumu değişkeninin dikkat puanı üzerine etkisi var mıdır?
18. Aile gelir durumu değişkeninin problem çözme toplam ve alt boyut puanları üzerine etkisi var mıdır?
19. Kız öğrencilerin dart ve bocce sporlarını yapmasının dikkat puanlarına bir etkisi var mı?
20. Kız öğrencilerin dart ve bocce sporlarını yapmasının problem çözme toplam ve alt boyut puanlarına bir etkisi var mı?
21. Erkek öğrencilerin dart ve bocce sporlarını yapmasının dikkat puanlarına bir etkisi var mı?
22. Erkek öğrencilerin dart ve bocce sporlarını yapmasının problem çözme toplam ve alt boyut puanlarına bir etkisi var mı?
23. Dart ve bocce sporcuları arasında branş durumuna göre dikkat puanlarında bir farklılık var mı?
24. Dart ve bocce sporcuları arasında branş durumuna göre problem çözme toplam ve alt boyut puanlarında bir farklılık var mı?
25. Cinsiyet ile spor yapma durumu arasında bir anlamlılık var mı?
26. Anne eğitim düzeyi ile spor yapma durumu arasında bir anlamlılık var mı?
27. Baba eğitim düzeyi ile spor yapma durumu arasında bir anlamlılık var mı?
28. Kitap okuma alışkanlığı ile spor yapma durumu arasında bir anlamlılık var mı?
29. Teknolojiyi kullanım sıklığı ile spor yapma durumu arasında bir anlamlılık var mı?
30. Boş zamanı değerlendirme çeşidiyle ile spor yapma durumu arasında bir anlamlılık var mı?
31. Aile gelir durumu ile spor yapma durumu arasında bir anlamlılık var mı?

Sayıtlılar

1. Çalışmaya katılacak ortaokul öğrencilerinin, evreni temsil edecek düzeyde olduğu kabul edilmiştir.
2. Veri toplama araçlarının çalışma için gereken verileri sağlayabilecek yeterlikte olduğu,
3. Kullanılan yöntemin araştırma konusuna uygun olduğu,
4. Seçilen evren ve örneklem grubunun bu araştırma için yeterli olacağı tahmin edilmiştir.
5. Çalışmaya katılan bireylerin, Çocuklar için Problem Çözme Envanteri ve Demografik Bilgi Formunda kullanılan sorulara doğru cevap verdikleri varsayılmıştır ayrıca Bourdon Dikkat testini odaklanarak doğru cevaplama çalışmaları düşünülmüştür.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde eğitim-öğretimlerini sürdüren ortaokul öğrencilerinden dart ve bocce sporu yapan ve yapmayan bireyleri ile sınırlıdır.

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerini incelenmesi "Çocuklar için Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)" ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

Ortaokul öğrencilerinin dikkat düzeylerinin incelenmesi "Bourdon Dikkat Testi" ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

Ortaokul öğrencilerinin kişisel bilgilerinin incelenmesi "Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Dart. Dart, tüm dünyada uygulanan oyun kurallarıyla, bireysel bir hedef sporudur. Hedefe, çelik veya plastik uçlu okların atılması şeklinde oynanır (Varol ve Türkmen, 2021).

Bocce (Petank). Denge, el-göz koordinasyonu, dikkat ve konsantrasyon becerilerinin öne çıktığı tek kişilik müsabakalarda kişi başı 3 metal top, 2 veya daha fazla kişiden oluşan takım müsabakalarında ise kişi başına 2'şer top oynanan bir oyundur (TBBDF, 2022).

Dikkat. Bir hedefe doğru bütün duygu ve düşünce gücünün yoğunlaşmasıdır (Azboy ve diğ., 2012).

Problem çözme becerisi. Problem, bireylerin hedeflediği amaca doğru ilerlerken bu uğurda karşılaştığı çatışma ve engellenme durumudur. Bu sürecin en temel amacı; problemle uğraşmak zorunda kalan bireyin, bozulan iç dengesini yeniden sağlaması şeklinde ifade edilebilir (Çetin, 2014).

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Dikkat

Psikolojide, bireyin duyu organları ile yaklaştığı ve farkında olduğu çevreden gelen mesajlara zihinsel farkındalığın açık olma durumuna dikkat denir. Sinir sisteminin bir uyarıcısı olan dikkat, çevredeki pek çok uyarıcıdan sadece o anda ihtiyaç duyulan kadarını özümsemektedir (Güneş, 2004).

Dikkat, bilişsel ve performans eğitiminin en önemli bileşenlerinden biridir. Beyinde bu yollarla ilişkili nöral yollar ve ağların eğitilmesinin sonucu, bilişsel yetenekte bir artıştır. Günlük yaşamda yapılanlar, beynin nöral modeline ve ağlarının etkinliğine yansır. Dikkat, belki de hiçbir yerde beyin ağlarından daha belirgin değildir (Casey ve diğ., 2005).

Dikkat ifadesi, ardışık basamaklardan meydana gelen ve farklı beyin bölgelerinin uyumu sonucunda kaynaklanan bir süreç olarak ele alınmaktadır. Dikkat sisteminin bir özelliği de sınırlı kapasitesidir. Dikkat kapasitesi bireyler arası farklılıklar gösterirken, aynı bireyde değişik durumlar karşısında da farklılıklar gösterebilir (Lezak, 1995; aktaran Fettahoğlu, 2006).

Kaynaklarda dikkatin en önemli özelliği seçiciliktir. Seçici dikkat olmaz ise insan davranışı bu nedenle tutarsız olacaktır. Seçici dikkati yüksek olan kişiler, özellikle ilgilenmeleri gereken uyanlarla ilgilenirken, seçici dikkati düşük olanların dikkati dağılmaktadır (İbiş ve diğ., 2021).

Organizmanın yapısal ihtiyacı açısından dikkat, uyanlara karşı seçim, ayırım, odaklanma, dikkatin kendine özgü oluşumuna bağlı olarak değişebilmektedir. İçinde çok sayıda uyan bulunan organizma, bu uyanları belirli bir filtreden geçirir ve mevcut ihtiyacına göre belirli bir uyanı seçer (Baek ve Chong, 2020).

Bilginin seçici olarak beyinde işlenmesinde bireysel dikkat işlemleri önemli bir role sahiptir. Nöral bağlantılar tarafından farklı beyin alanları arasında dikkat işlemleri yoğun olarak yürütülmektedir. Burada uyanın seçilmesinde hedefe yönelik bir tutum gerçekleşir (Kılıç, 2005).

Motor seviyesindeki artış, beynin duyuşsal ve motor seğimini ortaya ęıkarma kapasitesini de arttırmaktadır. Dikkatin seğiciliği, organizmaların yalnızca dış ęevreden gelen uyarılara değil, aynı zamanda iç uyarılara da yneltmelerini sağlamaktadır. Uyarılar organizma tarafından algılanır ancak davranıősal yönleriyle hiçbir ilgisi yoktur, düőüncelerin hafızada algılanmasıyla ideal davranıőın seçilmesine imkn vermektedir (Fontani ve diğ., 2006).

Dikkat, algılanan duyuşsal uyarılardan birini hedeflenen diğer uyarılardan ayırt etme sürecidir. Sporcularda sunulan uyarıcılar üzerine dikkatin sürdürülmesine, önemli bilgilerin farkına varılmasına ve önemli bilgilerin sporcu tarafından seğilerek kazanılmasına ęalıőılır. Bu da sporda başarı için kağınılmazdır (Kartal ve diğ., 2016).

Dikkat Türleri

Yapılan ęalıőmalara göre dikkatin genel koőullarda seçici, odaklanmış, bölünmüş, sürdürülen (sürekli), değişen olmak üzere beş ana kategoride ele alındığı görülmüştür (Lai ve Chang, 2020).

Seçici dikkat. Dikkat, belirli bir uyarana yneltirilip diğer uyarılara dikkat edilmediğinde ortaya ęıkan durumdur. İlgili uyarılara bir tepki olarak görülen seçici dikkatte, bireyler ihtiyağlarına göre belirli uyarıları seçer ve filtreler. Zihnin en ęok odaklandığı uyarın ne olursa, o ilgi odağı haline gelir. Sonuç olarak, zihnin diğer uyarılara karşı farkındalık düzeyi azalır ve diğer uyarıların saptanabilirliği azalır. Uyarılar, bireyin zihninde berraklığa giden bir sırayla dış veya iç dünyadan gelir (Lai ve Chang, 2020).

Spor terminolojisinde seçici dikkat ele alındığında belli bir amaca ulaşmak isteyen sporcu, amacına uygun uyarıyı seğip dikkatini etkin bir şekilde kullanabilir. Yani doğru uyarın, zihnin seğimlerinden ayırt edilmeli ve buna göre iőlenmelidir (ęaęlar ve diğ., 2011).

Dikkat bir kişinin, belirli bir zamanda meydana gelen bir veya daha fazla varlık ve olay uyarısına, diğerlerini bir kenara bırakarak yönelimini ifade eder. Uyarıların saldırısına uğramamak için bilgiyi iőleme sürecidir (Memmert, 2009).

Çeşitli dikkat dağıtıcı uyarılara ek olarak, dikkati bir veya daha fazla uyarana yönlendirme ve diğerlerini dışlama yeteneğidir. Başka bir deyişle, bir kişinin belirli uyarılara öncelik verme, dikkati dağıtanları görmezden gelme ve seçilen uyarana özel olarak yanıt verme sürecidir. Seçici dikkat bizi dürtü bombardımanına tutulmaktan korur. Bu dikkati kullanabilmek için, çevreden ve içeriden uyarıları uzaklaştırabilmemiz gerekir. Örneğin kalabalık bir ortamda veya bir partide, arkadaşınızın sesine odaklanmak ve söylediklerini hissetmek bu dikkat türlerinden biridir. Bu durumda hem düşünceler (iç uyarılar) hem de gürültü ve diğer konuşmalar (çevresel uyarıları) görmezden gelinmektedir. Seçici dikkat konusunda birey iyi noktada ise, dikkat dağıtıcı şeyleri görmezden gelme konusunda da iyi demektir (Baek ve Chong, 2020).

Odaklanmış dikkat. Son yıllardaki çalışmalara bakıldığında odaklanmış dikkatin bir bireyde motor performans ve öğrenme üzerine etkisi oldukça fazladır. Uyarın grubunun farklı olduğu odaklanmış dikkatte, organizma ihtiyacı olan uyarıyı seçebilir. Karışık ve karmaşık bir yapıya sahip olan dikkat doğru noktalara yönlendirildiği takdirde profesyonel ve spor yaşamda başarı için son derece önemlidir. Zihinsel eğitim programları, bireysel dikkatin kontrol edilmesinde önemli bir yere sahiptir. Dikkat becerilerini belirlemek ve geliştirmek için yapılan araştırmalarda kullanılan ölçme araçlarının geçerli ve güvenilir olması gerekmektedir (Zachry ve diğ., 2005).

Diğer dikkat dağıtıcı uyarılara rağmen, bireyin dikkatini belirli bir uyarana odaklama yeteneğidir. Kişi bir varlık veya olay üzerinde ne kadar gizli ve odaklanmışsa, onu öğrenmek o kadar kolay ve unutmak o kadar zor olur (Mermert ve diğ., 2009).

Belirli bir süre boyunca bir uyarana odaklanma ve dikkat çekme yeteneğidir. Bu tür dikkatin bir örneği, yazılı bir sınavda verilen cevaplara odaklanıp soruları cevaplamak ya da sadece su hakkında düşünmek ve çok fazla su içmek gerektiğinde ona odaklanmak olarak verilebilir (Baek ve Chong, 2020).

Odaklanmış dikkat, belirli bir uyarana karşı kişilerin dikkatini yönlendirdiği görsel veya işitsel uyarılara cevap verdiği zamandır. Vücudun işitsel, görsel veya dokunsal uyarılara tepki verme yeteneğidir. Dikkati odaklamak için sınırlı

kapasiteye sahip görsel sistemin verimli kullanılmasına izin verir, böylece ilgili bilgilerin seçilmesine ve işlenmesine izin vererek sistem üzerindeki yükü azaltır. Dikkatlerini odaklama becerisi yüksek olan bireyler, kolayca dikkati dağılan bireylere göre kendilerine verilen görevlere daha fazla ilgi gösterirler (Petersen ve Posner, 2012).

Bölünmüş dikkat. Bölünmüş dikkat, bireyin dikkatini farklı görevlere veya çevrenin farklı bölümlerine pay edebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Organizmanın birden fazla uyarana karşı odaklanabilme becerisi dikkat olarak tanımlanmaktadır (Pesce ve diğ., 2007).

Bölünmüş dikkat; aynı anda birçok görevi yerine getirebilme yetisidir. Dikkatini iki farklı vazifeye odaklandırabilmek olarak da tanımlanmaktadır (Miller, 1982; aktaran Canlı, 2021).

Dikkat birden fazla uyarana odaklanırsa, öğrenmek ve hatırlamak zorlaşır. Aynı zamanda birden fazla görevi başarabilme yeteneği olarak da tanımlanır. Dikkati iki alana bölerek her iki görevi de başarıyla yapabilmesidir (Alduais ve Almkhaizeem, 2015).

Dikkat tek bir süreci içermediğinden, dikkat türleri her zaman birbirine bağlıdır. Bazı karmaşık görevleri yerine getirirken farklı dikkat türleri bir arada kullanılmaktadır. Dikkatin en karmaşık şekli bölünmüş dikkattir çünkü dikkat aynı anda birden fazla uyarana yönlendirilmektedir. Dikkat bir uyarana sabitlendiğinde odaklanmış dikkat, dikkat türlerinin en az karışık ve karmaşık olanıdır. Dikkat türleri arasındaki ilişkinin en belirgin örneklerinden biri otomotiv gücüdür (Corbetta ve Shulman, 2002).

Sürdürülen (sürekli) dikkat. Dikkatin bir süre zarfında bir nesne üzerine odaklanması ve bu odaklanmayı devam ettirme yeteneğidir. Sürdürülebilir dikkat, izlemenin devam ettirilmesi olarak bilinir ve aynı zamanda dikkat sürdürme kapasitesi olarak da isimlendirilir (Kerns ve diğ., 1999).

Uzun bir süre boyunca bir olay veya eylemle başa çıkma yeteneğidir. Diğer bir deyişle, uzun süre heyecanlı bir durumu sürdürmek demektir. Dikkati sürdürmek, bir görevi uzun süre boyunca gerçekleştirmeyi ve odaklanılmış dikkati sürdürmeyi mümkün kılmaktadır. Bir süre zihinsel bir konuya odaklanma

becerisine odaklanma denir ve odaklanma, sürekli dikkatin önemli bir parçasıdır. Sürekli dikkat, öğrenme ve problem çözme gibi bilişsel yetenekleri büyük ölçüde etkiler (Baek ve Chong, 2020).

Değişen dikkat. Bir organizmanın dikkatini belli bir noktaya odaklayamamasına dikkatin dağılması denir. Dağınık dikkatin asıl sorunu organizmanın dikkatini belli bir noktaya odaklayamaması değil, zihnin başka potansiyel sebeplerinin olmasıdır. Kişinin yaşı, sosyal yaşantısı, unutkanlığı gibi faktörler dikkat dağınıklığına neden olabilir. Konsantrasyon, bir veya daha fazla uyarın arasında geçiş yapma yeteneğidir. Dikkat eksikliği, zihinsel esnekliğin en bilinen yönüdür. Bu tür dikkatin bir örneği yemek pişirme eylemidir. Pişirme sırasında belirli bir bileşen eksik olduğunda, odak tüm yemeğin eksik bileşenine kayar (Kaymak Özmen, 2006).

Değişen dikkat, kişinin dikkati bir iş üzerinde odaklanmışken dikkatin başka bir yöne doğru yönelmesidir. Bu tür dikkatlerde birey odaklandığı bir işi yaparken hedefinin bir anda değişmesi durumu ile karşılaşılır (Tekin, 2018).

Dikkati Etkileyen Etmenler

Birçok fizyolojik ve psikososyal faktör dikkati etkilemektedir. Bu dikkat faktörlerinin sadece eğitim psikolojisi alanında değil, iletişim ve mühendislik gibi alanlarda da önemli olduğu düşünülmektedir (Gözalan, 2013).

Dikkati Etkileyen Faktörler; organizmanın hazır bulunurluğu, zihinsel nedenler, iç ve dış uyarılardır. Bu faktörler arasında iç ve dış uyarılar önemli bir yer tutar. Örneğin okul ortamında beklediği ilgiyi görmeyen bir çocuğun akademik başarısı da risk altındadır (Nickel, 1991; aktaran Kaymak, 2003).

Çocuğun okul ortamındaki dikkatini olumsuz yönde etkileyen ve dikkat eksikliğine neden olan diğer faktörler, başarıya motivasyonunun düşük olması, etkisiz öğrenme araçlarının kullanılması, okul korkusu veya sınavlardan korkmadır. Dikkati etkileyen zihinsel faktörler ise; motivasyon, tercihler, zeka seviyesi, bilişsel seviye, algı ve hafıza fonksiyonudur (Wagner, 1991; aktaran Kaymak, 2003).

Dikkati etkileyen dış etmenler. Organizmanın etrafındaki bazı uyarılar diğerlerinden daha fazla dikkat çeker. Organizmanın belirli bir uyarıcıyı

seçmesinde ve organizmanın bu uyarıcıya odaklanmasında etkili olan bazı faktörler; büyüklük, şiddet, renk, parlaklık, değişkenlik, tekrar, hareket, yenilik ve hazır bulunuşluktur (Baek ve Chong, 2020).

Uyarıcının büyüklüğü. Güçlü uyarılara dikkat çekmek genellikle zayıf uyarılara göre daha kolaydır. Organizmanın dikkatini çeken bir uyarı önemli olmalıdır. Bu durum karşısında bazı basın belgeleri büyük harfle yazılmış sayılabilir. Gazetelerde büyük punto kullanılmasının nedeni okuyucunun dikkatini ilgili habere çekmektir (Baymur, 1994).

Şiddet. Yüksek sesler, güçlü kokular veya ani sesler gibi faktörler organizmaların dikkatini çeker ve etkiler. Özellikle yoğun uyarılar organizma tarafından hızla algılanır (Öztürk, 1999).

Parlaklık. Işıkların parlaklığı vücudun dikkatini daha hızlı çeker (Öztürk, 1999).

Uyarıcının tekrarlama. Tekrarlayan uyarılar diğer uyarılara göre daha fazla dikkat çeker. Bunun bir örneği, bir öğretmenin öğrencileri susturmak için masaya bir kalemle birden fazla vurmasıdır (Baymur, 1994).

Değişiklik. Uyarılmadaki ani değişiklikler de fark edilir. Örneğin, tekrarlayan bir uyarının aniden kesilmesi dikkat çekebilir (Baymur, 1994).

Hareket. Dinamik uyarılar, hareket halindeyken organizmanın dikkatini çekmektedir. Göç eden uyarılar sürekli değişmektedir ve organizma bu değişikliği kolaylıkla fark edebilir. Buna bir örnek, televizyon reklamlarında sürekli değişen ekrandan çocuklar gözlerini ayıramazlar (Öztürk, 1999).

Yenilik. Hiç görülmemiş ya da yaratılanların hiç fark etmemiş olduğu şeyler, bir yenilik sınıfının parçasıdır. Yenilik sınıfının uyarıları, organizmadan farklı bir doğaya sahip oldukları için daha hızlı algılanır (Kimberly ve diğ., 2010).

Hazırbulunuşluk hali. Motor, duyuşsal ve bilişsel özelliklerin uygunluk seviyeleri dikkat için oldukça etkilidir. Birçok iç ve dış faktör dikkati etkiler. Bu faktörlerin bazıları dikkat süresini arttırırken, diğerleri dikkati dağıtır (Tiryaki, 2000).

Dikkati etkileyen iç etmenler. Kişisel tercihler ve arzular, etraftaki uyaranlara dikkat edilmesinde etkilidir. Kişisel tercihler ve ihtiyaçlar, neye dikkat edileceğini ve nelere dikkat edilmeyeceğini belirler. Benzer bir uyaran, bir kişi için oldukça fark edilebilir, ancak bir başkası üzerinde ihmal edilebilir bir etkiye sahip olabilir. Dikkatin bir nesne üzerinde tutulmasındaki en önemli değişken içsel faktörlerdir (Baymur, 1994).

Dikkat Becerileri ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Erşahin Şafak (2016) çalışmasında, farklı bireysel niteliklere sahip anaokulu öğrencilerinde konsantrasyon ve dil edinim becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yaşları 5 ile 6 arasında değişen 90 çocuğun incelendiği çalışma, “Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği” uygulanarak gerçekleştirildi. Aynı zamanda gerçekleştirilen bir diğer ölçme testi ise “Bender Gestalt Görsel Motor Biliş Testi” idi. Bu test sayesinde çocukların dikkat süreleri belirlendi. Yine aynı yaştaki çocukların dil gelişim düzeylerini belirlemek için “Peabody Resim Kelime Testi” uygulanmış ve dil becerilerinde aldıkları puanlar belirlenmiştir. Uygulanan testlerde çocukların dil edinim becerileri ne kadar geliştirilirse hata oranının o kadar düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan, mizaç testlerinin sonuçları sebat edebilen çocukların, sebat edemeyen çocuklara göre daha az hata yaptığını göstermiştir.

Zorlu (2016) araştırmasına göre, yönlendirici olmayan, terapötik oyun yaklaşımı Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite bozukluğu (DEHB) olan çocukların duygu ve tutumlarına uygulanmış ve test edilmiştir. Çalışma için deney grubu için 5, kontrol grubu için 5 öğrenci seçilmiş, deney öncesi ve sonrasında deneysel yöntemler uygulanmıştır. Aynı çalışmada ebeveynler ve öğretmenler değerlendirilmiş ve bir ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekler, öğretmenler için Connors Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ve aileler için Connors Aile Değerlendirme Ölçeğidir. Sonuçlar deney grubu lehine olmuş ve aktif olmayan oyun terapisi DEHB olan çocukların davranışlarını olumlu etkilemiştir.

Seçer ve Özmen, 2015 yılında bir çalışma yapmış ve çocukların dikkat ve düşünme becerilerinin çalışıldığı bir program hazırlamışlardır. 48 çocuk üzerinde yapılan çalışmada, deneme öncesi ve sonrası kontrol gruplu deneme desenli ölçek kullanılmıştır. Bu araştırma ölçeklerinden Kansas Okul Öncesi

Çocukları İçin Düşünsellik – İç Tepkisellik Ölçeği ve Beş Yaş Çocuk Dikkatini Toplama Testi kullanılmıştır. Testten sonra, iki grup sonuçlarında, dikkat ve konsantrasyon sürelerinde ve hata oranlarında farklılık gösterdi. Eğitim sayesinde çocuklarda hata oranı önemli ölçüde azaltılmış ve dikkat becerilerinde artış kaydedilmiştir.

Yavuz (2014) çalışmasında uygulamaya koyduğu dikkati artırmaya yönelik eğitim programının etkinliği, çocuklarda konsantrasyonun (dikkat) artması ve sürenin uzaması ile sonuçlanmıştır.

Gözalan, 2013 yılında uyguladığı eğitimlerin 5-6 yaş arası çocuklarda dil ve dikkat gelişimine etkisi oldu. Çalışmalarında 62 öğrenci bulunmaktadır. Peabody Resim Kelime Testi ve Frankfurter Dikkat Ölçeği ölçek olarak kullanıldı. Bu çalışma sonucunda çocuklarda dikkat ve dil gelişiminde pozitif etkiler gözlemlenmiş ve araştırma hedefine ulaşmıştır.

Akcınlı ve diğerleri (2012), çocuklarda dil ve hafıza gelişimine odaklanan bir çalışma yapmıştır. Benton görsel bellek testi kullanarak üniversite öğrencilerine ön ve son testler uygulanmıştır. Bu çalışmada uygulanan tüm programlar çocukların konsantrasyonlarına ve hafızalarına katkı sağlamıştır.

Kurtuldu, 2012 yılındaki çalışmasında çeşitli uyarıcılar kullanan çocukları müzikal olarak inceledi ve piyano çalma becerilerinin gelişimini incelemeyi amaçladı. Toplam yedi öğrencinin katıldığı araştırma süresi boyunca deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubuna göre daha başarılı ve yetenekli olduğunu görmüştür.

Simpson ve Nelson, 1972' deki çalışmada nefes egzersizleri ve dikkat eğitimi yoluyla çocuklarda öz kontrolü kontrol etmeye çalıştı. 6-8 yaş grubunda yapılan bir çalışmada çocukların dikkat gelişimi ve test puanları artmıştır. Bu çalışma çerçevesinde çocukların eğitimi tüm eğitimciler tarafından kabul görmüştür (aktaran Gülleci, 2019).

Koçyiğit ve diğerlerinin 2010 yılındaki çalışmalarında ülkemizde yeni kullanılmaya başlanan Montessori teorisi kullanılmış ve MEB okul öncesi programlarında yer alan çocukların dikkat düzeylerine odaklanılmıştır. Toplam 44 çocuk gözlemlendi ve test grubunun tamamı Frankfurt testine göre

Montessori yöntemi kullanılarak eğitildi. Sonuç olarak deney grubunda pozitif bir etki gözlenmiştir.

1986 yılında Sohlbeg ve Mater' in yaptıkları bir araştırmada, bilgisayar oyunlarını dikkat eğitimine uygulamış ve bu yönü destekleyerek çocukların dikkat düzeylerini geliştirmiştir (aktaran Gülleci, 2019).

1995 yılında Kaymak, Frostig Görsel Algı Eğitim Programı'nı kullanarak 5 yaşındaki çocuklara modern eğitimi uygulamıştır. Program dahilinde, Lauster tarafından geliştirilen Dikkat Toplama Oyunları kullanıldı. Deney grubunun 20 çocuktan oluştuğunu ve materyali çocuklara 8 hafta boyunca uyguladıklarını ve olumlu sonuçlar aldıkları gözlemlendi. Özellikle el-göz koordinasyonunun gelişmesine katkı sağlamıştır.

Kuşçu (2010), müziğin çocukların dikkat gelişimi üzerindeki etkilerini olumlu yönde değerlendirmek için yaptığı çalışmalarda Orff Schulwerk yöntemini kullanmıştır. 20 çocukla yapılan bir deneyde Frankfurt dikkat testi uygulanan deney grubunun etkisinin kontrol grubuna göre daha olumlu olduğu görülmüştür.

Uluslararası platformda 2007 yılından bu yana sürmekte olan; Derefinko, Acevedo, Polakovic, Wimsatt Gudonis, Reynaga, Garriot ve Brown tarafından yürütülen gözlemler ile çocukların televizyon seyretme sıklığının dikkat üzerindeki etkisini incelemişler ve olumsuz etkilerine odaklanmışlardır. Sonuçlar, dikkat eksikliğine maruz kalan çocukların yatak odasında daha fazla zaman geçirdikleri için TV izleme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Acevedo-Polakovic, 2007).

1998 yılında yapılan bir çalışmada, Diebel ve Feige bilgisayar tabanlı bir dikkat çalışması yürütmüşler ve test grubu olarak 5 ile 10 yaş arasındaki çocuklar seçilmiştir. Yöntemlerine Reha Com Metodu adını veren ikili, hayvan figürleri, çeşitli nesnelere ve somut imgelerle çalışmalarına devam etmişlerdir. 24 zorluk seviyesinde yürütülen bir programda, test grubu anaokulunda haftada iki kez gözlemlenmiştir. Program sonucunda okul öncesi grubunda olumlu bir dikkat artışı gözlenmiş ve deney başarılı olmuştur.

Karaduman 2004 yılında 4. ve 5. sınıflardaki dikkat düzeyleri hakkında konuşmuştur. Bu çalışmada deney grubu ve kontrol grubuna ayrı ayrı 14' er öğrenci seçilmiştir. 13 seans üzerinden yapılan gözlemlerde 4. sınıflarda konsantrasyon ve seçici dikkatte artış görüldü ve deney olumlu sonuçlanmıştır. Karaduman' ın öz-farkındalık, dikkat süresi ve performans düzeyleri üzerine yaptığı araştırma ilerlemektedir. Deneysel tasarım odaklı uygulamada doksan altı öğrenci gözlemlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesinde rastgele seçim yöntemi kullanılmıştır. Bourdon dikkat testinin kullanıldığı bu çalışma, öğrencilerin matematik, fen bilimleri, sosyal bilgiler ve Türkçe derslerindeki akademik performanslarını belirlemeyi amaçlamıştır. 24 oturumdan oluşan deneysel süreçte deney grubu kontrol grubuna göre daha başarılı olmuştur. Araştırma sonuçları, çocukların dikkat, özgüven ve başarı düzeylerinin genel olarak olumlu olduğunu göstermiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2008), öğrencilere kişiselleştirilmiş destek sağlarken, son yıllarda artan DEHB' li öğrencilerin katılımını sağlamak ve başarılarını artırmak için yapılan araştırmalara destek vermektedir. Rehberlik Araştırmaları Merkezi ve çocuk psikologlarının ortak teşhisine göre ücretsiz rehabilitasyon merkezlerinde DEHB tanısı alan öğrencilere özel eğitim desteği verilmekte ve özel ders vermeye başlayan öğretmenler bu sorunun büyük ölçüde aşılmasına yardımcı olmaktadır.

Çocuklarda Dikkat

Bir olay veya objenin üzerinde yoğunlaşmış olan duygu ve düşüncelere dikkat denir. Temelinde keşfetme, merak etme ve ilgi isteği bulunur. Çocuk kısa zamanda her şeyi keşfetmek ister. Çevresindeki renkler, nesnelere, hareketler fazlasıyla çocuğun dikkatini çeker. Bir filmi izlemek, böceklerin davranışlarını gözlemlemek veya bir topun bir yöne doğru gidişini izlemek gibi birçok olay bireyin dikkatini gerektirir (MEGEP, 2006).

1 yaş grubundaki bir çocuk konsantre lastik çember ile 1 dk. oynayabilmektedirler. 6 yaşında bir çocuk 10 dakikada gol atabilmektedirler. 5-7 yaş arası bir çocuk için 15 dakikadan sonra konsantre olma yeteneği artmaktadır. 7-10 yaş grubunda ise süre 20 dakikaya ulaşmaktadır. 10-14 yaş

arası çocuklar ise 25-30 dakika odaklanıp istedikleri sorumlulukları üstlenebilmektedirler (Yaycı, 2007).

Flavell' e (1979) göre çocuklar zamanla dikkatlerini kontrol edebilmektedirler. Çevresel etkilere karşı duyarlılıkları zamanla geliştikçe planlama, problem çözme, göreve uyum sağlama gibi olumlu gelişmeler ortaya çıkacaktır (aktaran Gülleci, 2019).

Yaş sınıflarına göre değişkenlik gösteren dikkat gelişimi aşağıdaki gibi ilerlemektedir;

0-1 yaş arası çocuklar en çok dikkati dağılan gruptur. Nesnelere arasındaki dikkat geçişi oldukça yüksektir. Yanıp sönen ışıklar gördüklerinde, telefonlarından gelen sesler gördüklerinde veya yanlarından geçen birini gördüklerinde kolayca dikkatleri dağılır. 1-2 yaş arası çocuklar dikkatlerini bir noktaya odaklayabilirler. Dikkati tek yönlüdür. Bu nedenle diğer uyarılardan etkilenmemek için diğer uyarılardan uzak durması gerekir. Diğer uyarılar, kısa dikkat sürelerine sahip oldukları ve tek bir nesneye odaklanabildikleri için dikkati dağıtır. Bu dönemdeki 2-3 yaşındaki çocukların dikkat süresi doğası gereği tek yönlü olarak belirlenmektedir. Çevrenin görsel veya işitsel uyarılarına dikkati odaklamada zorluk çekmektedirler. İçinde bulunduğu oyuna devam ederken kendisine söylenenlere dikkat edememektedirler, sebebi de o an odaklandığı şeyin oynadığı oyun olmasıdır. Bu durumlarda yetişkinlerin desteği ve çocuklara yaklaşımları çok önemlidir. Bir şekilde, çocuk söylenen sözlerle odaklanmalı ve istenen sorumluluğu almasına yardım edilmelidir. Görevi tamamlayan çocuklar daha sonra oyuna tekrar davet edilecektir. 3 ila 4 yaş arası çocuklar, tek bir noktaya odaklanan görsel ve işitsel uyarılara da yanıt verebilir. Bir önceki yaş grubundan farklı olarak iki farklı uyarıya dikkati vermekte güçlük çekiyor, ancak yetişkin yardımı olmadan dikkatini kendi başına yönlendirebiliyor. 4-5 yaşındaki çocukların dikkat merkezleri iki boyutlu olmaya başlar. Göz teması kurmadan başka bir odak noktasında kendisine seslenen birinin sözlerini algılayabilir. Ancak dikkat süresi hala istenen süre değil ve çok az zaman alıyor. Yetişkinler bu süreyi artırmak ve çocuğun dikkat gelişimini optimize etmek için öğrenme yöntemlerini denemelidir. Bunu sağlamak için uygulanabilecek en etkili unsur, çocukların akranlarıyla ilişki kurmasına olanak

sağlamak ve sosyal etkileşimi arttırmaktır. Dikkat becerileri 5-6 yaşlarında kolaylıkla öğrenilebilir. Odaklanmış çalışma aktivitelerini sürdürürken, dışarıdan gelen görsel ve işitsel uyarılara da gerektiği gibi yanıt verebilir ve aynı zamanda görevlerini layığıyla yerine getirebilirler. Farklı uyarılara dikkat edilirken, uzun süreli meşguliyetler de dikkat süresini koruyabilir (aktaran Gülleci, 2019).

Dikkat ve Spor

Sporda performans sergilerken, dikkatimizi çeken durumları süzgeçten geçirerek, idrak ettiklerimizi dengeleyebilme ve idrak ettiğimiz bu durumlara karşı duygusal önem kazandırabilme süreçlerini kapsayan, bu süreçleri kontrol edip bir göreve odaklanabilme yetisi için, dikkat çok önemli bir unsurdur (Nideffer, 1993; aktaran Tunç, 2013).

Son yıllarda fiziksel aktivite, spor ve kalp-damar sağlığının bilişsel işlevle olumlu yönde ilişkili olduğuna dair kanıtlar birikmiştir. Beyin yapısı ve işlevindeki değişiklikler de fiziksel aktivite ile bağlantılıdır. Bazı çalışmalar fiziksel aktivitenin bilişsel işlev üzerindeki katkılarını göstermesine rağmen, bilişsel işlevi ne şekilde geliştirdiği hakkında bilinenler çok azdır (Bherer ve diğ., 2013).

Modern eğitim-öğretim kurumları, spor ve beden eğitimi tecrübelerinin çocuklardaki zorlukların üstesinden gelmede önemli olan zihinsel zekâ, beceri ve stratejilerin oluşumuna sonsuza kadar katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir (Jones ve diğ., 2009; aktaran Canlı, 2021).

Spor ve beden eğitiminin çocukların akademik başarısını etkilediği gösterilmiştir. Çocukların fiziksel aktivite ve spora katılımının son on yılda sürekli olarak azaldığı tespit edilmiştir. Çocuklarda spora ve fiziksel aktiviteye değer vermenin önemini destekleyen uzmanlar, beden eğitimine ayrılan sürenin artmasının sağlığı, dikkati ve okul başarısını artırdığını söylüyor (Chomitz ve diğ., 2009).

Sinirbilimciler, beynin yapısını ve işlevini inceleyerek fiziksel aktivite ile bilişsel performans arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalıştılar. Egzersizin beyin üzerindeki doğrudan etkisine dair ilk kanıt, hayvan çalışmalarından gelmiştir. Kapsamlı hayvan çalışmaları, nöral rezerv hipotezini ortaya çıkarmıştır. Bu

varsayım altında fiziksel aktivite ve sporun hafıza ile ilgili beyin ağlarını optimize ettiği ve bireylerin yaşamları boyunca öğrenme ve dikkat etme becerilerini etkilediği ileri sürülmüştür (Gomez, 2013; aktaran Canlı, 2021).

Adiloğulları ve Görgülü (2015)' e göre, spor ortamındaki psikolojik faktörlerin spor ve spor performansı üzerindeki etkisi bilim adamlarının yanı sıra spor psikologlarının da ilgisini çekmiştir.

Canlı (2021)' e göre, sporda dikkat nesnelere sınırlandırılmaz. Birden fazla spor dalında yarışan sporcular, dikkatlerini kısa sürede farklı seyircilere yöneltirler.

Özerkan (2004)' e göre dikkatin iki temel özelliği vardır ve bunlar; yönü ve genişliğidir. Dikkatin yönü olarak iç ve dış akımlar ifade edilirken, dikkatin genişliği olarak da artması veya azalması ifade edilmektedir.

Servis atışı ile başlayan bir voleybol maçında oyuncu, dikkatini oyuncuya veya rakip takımın topundaki konumuna yönlendirirken hücum yapan oyunculara, pas atan oyuncunun ataklarına ve topun yönüne dikkat etmelidir (aktaran Biçer ve Aysan, 2008).

Özdayı (2011)' e göre spor etkinlikleri, bireylerin pek çok beceri kazanmasını sağlamaktadır.

Problem Çözme Becerisi

Etkili okul ve eğitim yönetimi söz konusu olduğunda, yöneticilerin problem çözme becerilerinin farkında olması, kullanılabilirliğini anlaması, yaratıcı ve eleştirel düşünme teknikleriyle tanıdık, yaratıcı düşünme becerilerini öğretmesi ve bu becerileri problem çözmeye etkin bir şekilde kullanması esastır (Pretz ve diğ., 2003).

Bu durum araştırmacıları eğitim yöneticilerinin problem çözme becerilerini araştırmaya ve bu niteliğe katkı sağlamaya yöneltmiştir. Problem çözme becerileri ile ilgili tanımları çözebilmek için öncelikle "problemi" tanımlamak gerekmektedir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında farklı "problem" tanımları bulunmaktadır. Sorun "Problema" kelimesinden gelir ve sonuçtan kaynaklanan engel sözcüğünden türetilir (Kalaycı, 2001).

Türkçede ise “problem” yani sorun Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe sözlüğünde “araştırılıp öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum, mesele, problem” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011).

En basit tanımıyla problemler, bireyin hedeflere ulaşma yolunda karşılaştığı engeller ve içsel acı yaratması olarak düşünülebilmektedir. Bireyler hayatta kolayca çözülebilecek sorunlarla karşılaşabileceği gibi son derece karmaşık ve çözülmesi zor sorunlarla da karşılaşabilmektedir. Dewey, psikolojik bir bakış açısından, bir sorunu insan zihnini karıştıran, ona meydan okuyan ve inançları karartan herhangi bir şey olarak tanımlamaktadır (Baykul, 1987; aktaran Ağır, 2007).

Karasar’ a göre, bireyi fiziksel ya da ruhsal olarak rahatsız eden, kararsızlığın algılandığı ve birden fazla çözüm olasılığının olduğu her durum problem olarak tanımlanır (Karasar, 2013).

Okullar da bir örgüt yapısı olarak bu çalışma için önemlidir. Problem çözme kavramı ilk olarak 1960’ larda Howard Barrow tarafından tıpta ve Amerikalı eğitimci John Dewey tarafından eğitimde kullanılmıştır (Akar, 2016).

Problem çözme, birçok faktör veya yönü olan çok karmaşık bir süreçtir. Problem çözme, bir düşünme, hareket etme, hissetme ve öğrenme yöntemi olduğu kadar bazı entelektüel davranışlar için bir yöntem veya modeldir (Belzer ve diğ., 2002).

Pretz ve diğ. (2003), insanın günlük yaşamında karşısına çıkan sorunların, bireyin yolunun önünde duran engeller olduğunu belirtmişlerdir.

Problem çözme becerisinin edebiyat, eğitim, bilim, endüstri, tıp, iş dünyası gibi alanlardaki tüm faaliyetlere etkisi olduğu bir gerçektir. Ancak mesleki yaşantımızın birçok alanında problem çözme etkinlikleri yeterince dikkate alınmaz. İnsanlar ve diğer canlılar, hayatta kalmak için ve karşılaştıkları problemlere çözüm gerektiren tüm zorlukları halletmeye çalışan zeki problem çözücülerdir (Solso, 2013).

Problem çözme becerisinin kazanılabileceği alanlardan bir tanesi de beden eğitimi ve spor alanıdır. Bu alan insanın ve toplumun ihtiyaçları ile

beklentilerini karşılamak için olumludur. Bu beklentileri karşılamak; kişisel, iktisadi ve sosyo kültürel boyutları olan karmaşık bir problem çözüm sürecine dayanır. Bireyler kendi becerileri dâhilinde okul dışında ya da içinde lisanslı olarak yapmak istedikleri bir spor dalını öğrenme, hem kendini hem de bulunduğu takımı temsil etme, sportif becerilerini geliştirebilme, sağlıklı yaşamı devam ettirebilme, kişilik ve ahlaki anlayışını sporla içselleştirebilme, öğrenim gördüğü diğer derslerde başarılı olmaya çalışma gibi becerileri kazanmanın yanında spor yaparken maruz kalacakları problemleri aşma yollarını bulmaya çalışarak problem çözme yeteneğini de kazanacaklardır (Lawson, 1984; aktaran Mirzeoğlu ve diğerleri, 2010).

Kişilerin problem çözme becerileri ait oldukları gruplarla yaptıkları etkileşim sonucunda gelişir. Bu ve benzeri etkileşimlerin olduğu en önemli faaliyetler arasında sporun da olduğu söylenebilir. Sporcu, sportif faaliyetlerdeki sosyalleşme ile birlikte yaptığı spor branşına uygun yerlerde kendi pozisyonunu ve yapacağı hareketi, takım arkadaşları ya da rakip oyuncunun pozisyonuna göre düzenlemeye çalışır. Sporun, kişilerde yaratıcılığı geliştirmesiyle birlikte problem çözme becerisini kazandırmada önemli bir görev üstlendiği bilinmektedir (Adair, 2000).

Yaratıcı problem çözme; değişimi anlama, çağrışımlar kurma, ilişkisel yöntemleri gözleme ve farklı fikirler üretme gibi süreçleri içermektedir. Görünüşe göre yenilik ve problem çözme birbirine bağlı ve birbiriyle ilişkilidir. Bir problem keşfedildiği anda kişi bilgi ve tecrübesiyle onu çözmeye çalışacaktır. Bu süreçte insanlar farklı durumlardan geçerek çözüme ulaşırlar, bu durumlara problem çözme aşaması denir (Baumann, 1994).

Sporla uğraşan kişiler muhtemel bir problemle karşılaşmalarında, düşünce yolu ile tecrübelerinden yola çıkarak düşünme şekillerini esas alıp o problemi çözmeye çalışmaktadırlar. Sporcular problem çözme düşüncesiyle, kendilerinde bulunan mevcut becerilerini amaçlarına yönelik kullanabilir (Baumann, 1994).

Problem Çözme Sürecinin Aşamaları

Problem çözme, engelleri ortadan kaldırmak ve probleme en doğru şekilde müdahale etmek için doğru mantıksal adımları atarak bir problemin

çözümüne ulaşmaya çalışmanın bir yoludur. Problem çözme kavramı ilk olarak eğitimde John Dewey tarafından kullanılmıştır. Modern literatürde listelenen problem çözme modellerinin, 1910'da John Dewey tarafından tanıtılan problem çözme adımlarının farklı biçimleri olduğu ileri sürülmüştür (Çolpan Kuru, 2021).

Problem çözme ihtiyacı duymak, problemi tanımlamak, çözüm için seçenekler aramak, eylemi belirlemek, seçilen eylemi uygulamak ve sonucu değerlendirmek Dewey' in öne sürdüğü problem çözüm adımlarıdır (Mandell, 1980; aktaran Çolpan Kuru, 2021).

Tüm sorunları en kesin şekilde çözecek tek bir yöntemin olmadığına dikkat çekilerek, insanların sorunları çözmek için attığı adımların sorundan soruna değişebileceği savunulmuştur. Bingham, sorunu çözmek için izlenecek adımları şu şekilde açıklamıştır (Kalaycı, 2006).

Problemlerle ilgili veri ve bilgi toplama: Veri toplama aşamasında, tüm problem çözme yöntemleri araştırılmalıdır. Hangi desteğe ihtiyaç duyulduğunu ve sorunun çözülmesine nasıl yardımcı olunacağını belirlemek için yeterli kaynaklar belirlenmelidir. Bu aşamada takip edilecek ve uygulanacak araştırmalarla problemin çözümüne ve problemin daha iyi anlaşılmasına yönelik farklı bakış açıları ortaya konulabilir (Danış ve Kara, 2016).

Veri seçimi ve organizasyonu: Toplanan sorun verileri kaynak malzemedir. Bir sorunun sonuçlarıyla ilgili olabilecek bilgileri tutarak ve gereksiz bilgileri ortadan kaldırarak verilerin düzenlenmesi gerektiğini açıklıyor (Bingham, 1998).

Toplanan veriler ve problemle ilgili bilgiler ışığında olası çözümlerin belirlenmesi: Verileri toplayıp düzenledikten sonra olası tüm çözümleri belirlemekle ilgilidir. Hiçbirini atlamadan farklı çözümler oluşturmak, süreçte size en uygun olanı seçmenizi sağlar (Kalaycı, 2006).

Problem çözme, kişinin bir engel olarak gördüğü mevcut duruma farklı çözümler üretmeyi, test etmeyi ve değerlendirmeyi içerir. Problem çözmenin adımları ve aşamaları birçok farklı faktörden de etkilenir (Ünsal ve Ergin, 2011).

Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler

Özgüven. Bu konu ayrıntılı olarak incelendiğinde özgüven ile kendine güven arasında döngüsel bir ilişki vardır. Benlik saygısı yüksek olan çocuklar sorunları daha kolay görür, kabullenir ve düşünmekten çekinmez. Sorunların üstesinden daha kolay gelebilirlerse sürece katıldıkları için kendilerine olan güvenleri daha da artacaktır. Bir problemi çözmeye başarılı olan çocuk, bir sonraki problemde daha önce başarısız sonuçlar almış bir çocuğa göre daha başarılı olacaktır (Sonmaz, 2002).

Yaş. Her alanda olduğu gibi bu soruda da yaşın etkisi vardır. Bu konuda bir değerlendirme yapılırken kişinin geçmiş yaşantısına ilişkin bilgi ve deneyimlerinden yola çıkılmalıdır (Sonmaz, 2002).

Bireysel farklılıklar. Sosyal statüdeki değişikliklerin yarattığı ortam, sağlanan fırsatlar ve geçmiş yaşamlardan kurulan çeşitli etkileşimler de bu soru üzerinde etkili olabilir (Sonmaz, 2002).

Sorumluluk duygusu. Sorumlu insanlar sorunları daha kolay anlar ve çözmek için kendilerini daha sorumlu hissederler. Özellikle sosyal ilişkilerdeki sorunları çözmek için kişinin başkalarına karşı sorumluluk alması ve bunu doğru anlaması gerekir. Bir kişiye veya bir gruba karşı duygu akışı, işleri kolaylaştırır veya zorlaştırır. Başkalarını etkilemek için kendi davranışlarına özen göstermesi, olgunlaştığını gösterir ve toplumsal sorunları çözme sürecindeki en önemli adımdır (Bingham, 1998).

Duyguların etkisi. İnsan, hislerini bilinçaltında saklayabilir ve belleğinde depolayabilir. Yön verebilir ya da özgür bırakabilir ve bu sebeple kuvvetli bir enerji taşıyabilir. Bu enerjinin farkına varmak ve buna yön vermek gerekmektedir. Aksi halde rastgele gün yüzüne çıkar ve günlük yaşamdaki sorunların çözümünü etkiler (Mountrose, 2000; aktaran Güzel, 2022).

Problemler hakkında bilgi düzeyi. Birey aşılmaz bir sorunla karşılaştığında, bilgi ve becerilerini kullanarak çözümü hızlandırabilmektedir. Kişinin çözme becerisine sahip olduğu soruna bağlıdır. Kişi bir yerden inisiyatif alır ve tecrübesiyle her türlü sorunun üstesinden gelebilmektedir. Bir kişi konu hakkında ne kadar bilgili olursa, karşılaştığı sorunu çözmesi o kadar kolay olmaktadır (Thornton, 1998).

Geçmiş yaşantı ve deneyimler. Hâlihazırda herhangi bir problemde deneyim sahibi olan bir kişinin, alanla ilgili çok detaylı bilgiye sahip olması gerekmemektedir. Deneyimli bir kişi ile acemi arasındaki fark, uzmanlaştıkları alanda daha zengin ve daha geniş deneyime sahip olmalarıdır. Örneğin; Bir satranç ustası, yeni başlayanların göremediği hamleleri görebilmekte ve oyunun gidişatını doğru bir şekilde tahmin edebilmektedir. Bilgi ve deneyime sahip olmak, genel yeterliliğe veya üst düzey zekâyâ sahip olmaktan ziyade ustalar yaratmakta ve problem çözmeyi kolaylaştırmaktadır (Thornton, 1998).

Kültür. Bazı kültürel topluluklarda, çocukların problem çözme mantığını anlamaları için kültür temelli çeşitli fırsatlar sağlamak mümkündür. Kültürel geçmişe sahip insanlar, sorunlara daha spesifik bir yaklaşım göstermektedirler. Bazı toplumlarda bazı değişiklikler sorun olarak değerlendirilebilmekte, ancak bazı toplumlarda benzer değişiklikler sorun sayılmamakta ve bir sonuca varılmaya çalışılmayabilmektedir (Thornton, 1998).

Kişilerarası etkileşimler. Olumlu kişilerarası ilişkiler ve etkileşimler, bireylerin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bu sayede pek çok beceri geliştirilmiş ve problem çözme becerisi de kazandırılmıştır (Saygılı, 2000; aktaran Güzel, 2022).

Problem Çözme Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Bu kısımda problem çözme becerileri ile ilgili araştırmalar yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalar olarak iki alt gruba ayrılmıştır.

Yurtiçinde yapılan çalışmalar. Oğuztürk ve diğerleri (2011), üniversite öğrencilerinin cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf ve bölüm değişkenlerine ilişkin umutsuzluk düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için 207 üniversite öğrencisini kapsayan bir çalışma

yürütmüştür. Araştırma sonucunda problem çözme becerileri ile çaresizlik seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve öğrencilerin 1. ve 4. sınıfa devam etmelerinin problem çözme becerilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ağır (2007) tarafından 251 üniversite lisans öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada Beck Problem Çözme Envanteri ve Beck Umutsuzluk Ölçeği puanları cinsiyet ve baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin umutsuzluk, çaresizlik, hayatı tehlikeli olarak değerlendirme, suçluluk ve olumsuz kendilik algılarına yönelik bilişsel çarpıtmalar arttıkça problem çözmeye olan güvenlerinin de azaldığı belirlenmiştir.

Başgöze ve Kağan (2020), zihinsel engelli çocuğu olan ebeveynlerin yaşam doyumu ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan araştırmanın sonuçları; zihinsel engelli çocuğa sahip ebeveynlerin problem çözme becerileri ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca engelli çocuğun tanı durumu ve özel eğitime devam etme süresi ve problem çözme becerisi, yaşam doyumunun önemli bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Yüksel ve Eren (2007), otizmlili çocuğu olan ailelerde grup danışmanlığının problem çözme becerileri ve depresyon üzerindeki etkilerini inceleyen bir çalışma yürütmüştür. Problem Çözme Envanteri ve Beck Depresyon Envanteri kullanılan çalışma sonuçlarının gözden geçirilmesi; depresyon düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark olmadığı söylenmektedir.

Lüle (2008), engelli ailelerin yaşadıkları zorlukları ve bu zorluklarla nasıl baş edebileceklerini ortaya koyan çalışma, Ankara'da yaşayan ve ekonomik durumu kötü olan engelli çocuğu olan 76 annenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Yoksulluk kriterine göre Dayanışma ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı'ndan (SYDV) yardım aldığı belirlenmiştir. Çalışmada engelli bireylerin sosyal yardım türleri, ekonomik durumları, psikososyal özellikleri, engellilik durumları, karşılaştıkları güçlükler ve engelli ailelerinin başa çıkma yolları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveyni engelli olan kişinin yaşı arttıkça güven duygusunun arttığı ve ilde yaşayanların ortalama yaşam süresinin uzadığı

gösterilmiştir. Aile sosyal güvencesinin varlığı, maddi koşullar ve hane halkı kalitesinin sorun çözme becerileri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Engelli çocuğa sahip ebeveynlerin evlenme süreleri arttıkça daha iyimser davranışlar sergiledikleri ve güven duygularının arttığı görülmüştür. Ailelerin gelir durumları ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Yetersizliğe neden olan faktörlerin bilinmesi, bireylerin problem çözme becerilerini artırmıştır. Engelli bireyin engel düzeyi arttıkça ailenin özgüven duygusunun da arttığı gözlemlenmiştir. Aileler için ekonomik ve sosyal kolaylaştırıcıların varlığının bireylerin problem çözme yeteneğini arttırdığı tespit edilmiştir.

Koç' un (2015) Sosyal hizmet uzmanlarının problem çözme becerileri üzerine yaptığı araştırmada, sosyal hizmet uzmanlarının sorunları çözmeye diğerlerinden daha başarılı olduğu düşünülüyor, şehir merkezinde yaşıyor ve boşanıyorlar. Ayrıca bir bütün olarak değerlendirildiğinde; çevresel faktörlerin problem çözme becerilerini bireysel özelliklerden daha fazla etkilediği sonucuna varılmıştır.

Izgar (2009), engelli aile üyelerinin umutsuzluk düzeyi ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelenirken eğitim düzeyi, engellilere yakınlık ve cinsiyet dikkate alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ailenin eğitim düzeyi ile sosyal problem çözme becerileri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca probleme yönelik olumlu ya da olumsuz yönelimin motivasyon kaybının yordayıcısı olduğu gözlemlenmiştir.

Arı ve Seçer (2003), ilköğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada ebeveynlerin tutumlarının çocukların problem çözme becerileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada, ebeveynleri aşırı koruyucu tutum ve davranışlar sergileyen çocukların problem çözme becerilerinin diğer çocuklara göre daha düşük olduğu, demokratik ebeveyn tutumlarının çocukların problem çözme becerilerini arttırdığı ve ebeveynlerin uyumsuz tutum ve davranışlarının arttığı görülmüştür. Çocukların problem çözme yetenekleri problem çözme becerilerini olumsuz etkiler.

Barut ve Genez (2000) tarafından zihinsel engelli çocuğu olan ebeveynlerin iyimserliği ve problem çözme becerileri incelenmiş; ekonomik gelir,

evlenme zamanı, eğitim düzeyi, meslek, çocukların ve ebeveynlerin yaşları gibi etkenler araştırıldığında, ebeveyn yaşı arttıkça ebeveyn problem çözme becerilerinin arttığı ve ebeveyn mesleğinin problem çözme becerileri üzerinde yordayıcı etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır (aktaran Kesgin, 2006).

Yurtdışında yapılan çalışmalar. Webster ve diğerleri (2001), problem çözme becerileri eğitiminin saldırgan davranışlara yönelik tutumları nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda problem çözme eğitimi alan öğrencilerin saldırgan davranış tutumlarının azaldığı, empati düzeylerinin arttığı, problem çözme becerilerinin geliştiği ve problem çözme becerilerinin geliştiği, sosyal uyum kapasitelerinin arttığı görülmüştür.

D'Zurilla ve diğerleri (2003), saldırganlık, benlik saygısı ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi gözlemek üzere 205 üniversite öğrencisiyle araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda sosyal problem çözme becerilerinin saldırganlığın yordayıcısı olduğu ve düşük benlik saygısının öfke ve saldırganlıkla ilişkili olduğu bulunmuştur.

Belzer ve diğerleri (2002), üniversite öğrencilerinin katılımı ile problem çözme becerileri ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için araştırma yapmışlardır. Bu çalışmada veriler Katastrofik Kaygı Ölçeği ve Penn Kaygı Ölçeği ile toplanmıştır. Arama sonuçlarına göre kaygı düzeyleri, sosyal problem çözmenin üç boyutunda etkileyici bulunmuştur.

Dart Sporunu

Dart, koordinasyon ve denge unsurlarını içeren, ok ile hedef bölgelere vurulan bir spordur. Dart baş, gövde, kuyruk ve kanatlar dâhil olmak üzere oklarla üzerinde tel şeritleri bulunan farklı puanlama alanlarının bulunduğu atış tahtası, isabetli atışlar elde etmek için puanlarla oynanan bir oyundur (Aktop, 2008).

Şekil 1. Dart Tahtası

Dart oku dört bölümden oluşmaktadır. Dartın iğne kısmına baş, metal kısmına gövde, orta kısmına ve genellikle naylon, alüminyum veya titanyumdan yapılan kısmına shaft, havada süzülmesini sağlayan kısmına ise kanat adı verilmektedir. Sporcular el alışkanlıklarına göre farklı ağırlıklı oklar kullanılmaktadır. Spora yeni başlayan sporcular için 18 ila 22 gram ağırlığındaki dartlar önerilir. Dart okunun ağırlığı ve uzunluğu, okun uçuş hareketi ile ilişkilidir (Öz, 2017).

Dart Sporunun Tarihçesi

Dart tahtasının tam olarak başlangıç noktası bilinmemekle birlikte savaştan sıkılan askerlerin kısa mızraklarını mutlu bir şekilde şarap fıçılarına attıkları gösterilmektedir. Artan rekabetle birlikte askerler daha zor hedefler belirlemeye başladı, gövdeye dilimler halinde ateş etmeye başladı ve gövdeye yayılan çatlak yüzeyleri bölümlere ayırarak doğal hedefleme alanı oluşturmuştur (Yönel, 2018).

Zamanın ve teknolojinin gelişmesiyle oyuncunun yaratıcılığı da artıyor ve bugün okun ilk versiyonunun patenti 1906 yılında alınmıştır. 20. yüzyılın başında dart tahtası üzerindeki numaralandırma İngiliz Thomas Buckle tarafından yapılmış ve bu sayılar dünya çapında bir standart olarak görülmeye başlanmıştır. Eskiden beşli tahta olarak bilinen ve 12 parçadan (20, 5, 15, 10, 20, 5, 15, 10, 20, 5, 15, 10) oluşan tahta yukarıdan aşağıya saat yönünde geliştirilerek, 20 parçaya bölünmüştür. 20, 1, yukarıdan aşağıya doğru saat

yönünde 18, 4, 13, 6, 10, 15, 2, 17, 3, 19, 7, 16, 8, 11, 14, 9, 12, 5 olarak numaralandırılmış oyunun temel standartları belirlenmiştir (Erem, 2006).

Türkiye' de Dart Tarihi

Dart, numaralı dairelerden oluşan bir hedef (dart) üzerinde küçük okların vurularak puan kazanılması esasına dayalı bir oyun olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak dart, farklı renklerde birbirine geçen halkalardan ve kesişen üçgen dilimlerden oluşan dairesel bir hedeftir. Belirli bir mesafeden elle küçük oklar atarak en yüksek puanı almaya çalışılan bir oyun ve spordur. İngilizceden Türkçeye çevrilen “dart” kelimesi Türk Dil Kurumu tarafından “oklama” olarak önerilmiş ancak Türkiye' de dart kelimesi kabul görmüştür (TBBDF, 2022).

Dart kolayca erişilebilir ve hemen hemen her kesimden insanı çeken spor ve boş zaman aktivitelerinin bir dalı olarak görülmektedir. Dartın bir spor dalı olarak hızlı gelişimini etkileyen sebepler şöyle sıralanabilir (Yönel, 2019);

- 1) Cinsiyet ve yaş niteliği bulunmaması
- 2) Diğer mesleklerde görülen boy, kilo gibi fiziksel niteliklere dayalı kısıtlamalar getirilmemiştir
- 3) Kullanılan araç ve gereçler az miktarda ve masrafsız olması
- 4) Nitelikli giysilere ihtiyaç duymaması, sporun hızlı büyümesinin ana nedenlerinden biri olabilir.

Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu' na göre dart, kısa vadeli kararların alınması ve bu kararların nasıl alınması gerektiği ile ilgili zihinsel faaliyetlerde önemli bir yere sahiptir. Ayakta satranç oynamak gibidir. Dartın özellikleri göz önünde bulundurduğunda zihinsel yorgunluğu giderme aracı olarak kabul edilmektedir (TBBDF, 2022).

Dart tahtası üzerinde 20 adet sayı dilimi vardır ve bu sayılar karışık olarak dizilmiştir. Her dilimin tek (single), çift (double) ve üç katı (triple) alanı vardır. Çift katı alan, dijital dilimin sonunda bulunan ve kırmızı veya yeşil renkli alandır. Üç katı alan, döşemenin ortasındaki ve iç dairedeki kırmızı veya yeşil olan alandır. Merkezde tek bölge (25 puan) ve iç ikili/orta bölge (50 puan) yeşil renklidir (Aktop, 2008).

Dart Oyun Çeşitleri ve Oyun Kuralları

Dart yarışmaları Uluslararası Oyun Kuralları ve Dünya Dart Federasyonu (DDF) Yarışma Talimatına göre aşağıda belirtilen sistemlerde düzenlenmiştir (WDF, 2022).

Dart Oyun Çeşitleri

Dart müsabakaları, TBBDF tarafından hazırlanan kılavuza ve uluslararası müsabaka kurallarına göre iki farklı sisteme göre yapılır;

- a) Çelik uçlu
- b) Elektronik Dart müsabakaları iki farklı şekilde yapılır:
 - i. 301, 501, 701, 901 ve 1001 gibi sayılardan düşerek oynanan bir sistemdir. Oyun, bitiş için önceden tanımlanmış oyun türüne bağlı olarak tek, çift veya üçlü çıkışla sona erer.
 - ii. Kriket adı verilen oyun türü kapalı olarak oyun masasında oynanır, belirli alanlara oklar atılır ve bu oyun kapalı sayı veya alanlarla oynanır (TBBDF, 2022).

Dart Oyun Kuralları

Dartın evrensel oyun kuralları bulunmaktadır. Bu, fiziksel temas içermeyen bir hedef sporudur. Bitiş önceden belirlenmekte ve setler halinde oynanmaktadır. Her turda sporcular üç ok atmaktadırlar. Dart seti 501 veya başka bir sayı X01 ile başlar ve dart üzerindeki orta veya çift sayının olduğu alana vurarak 0'a ulaşan ilk oyuncu seti kazanmaktadır. Oyundaki en yüksek bitiş sayısı 170'dir. 170'e ulaştıktan sonra sporcu, oyunu 3 okla bitirmek için makul stratejiler geliştirmektedir (Özgür ansiklopedi, 2022).

Örneğin birinci ok ile 60 yani üç kez 20, ikinci ok ile 60 yani ikinci ok ile 3 kez 60 ve ikinci ok baba ile çift 50 vurarak oyun tamamlanabilir. Başka bir örnek olarak sporcu 160'a düşmüş ise 60 yani 20'nin üç katı olan birinci okla 60, ayrıca ikinci okla 20'nin üç katı ve son ok ile 20'nin iki katı olan 40 ile oyunu bitirebilmektedir. Buna benzer pek çok farklı bitirme stratejisine sahip olan dart oyununda sayısız kombinasyon uygulanabilmektedir. Sporcu sürekli olarak zihin taktikleriyle dartı nereye atacağını planlar ve istediği atışı yapamaması

durumunda farklı seçenekleri değerlendirmeye çalışarak sonuç almayı dener (Erem, 2006).

Bocce Sportu

İtalyanca bir kelime olan Bocce, Türkiye'de Raffa, Volo, Petank, Çim Topu disiplinlerinin genel adı olarak bilinmektedir. Fransızca "Boules", İngilizce de ise "Bowls" dur. Türkiye'de oynanan ilk oyun türü Raffa' dır ve bu oyun türü İtalyanlar tarafından geliştirilmiştir. Oyuna genellikle Bocce denir. Bu nedenle ülkemizde bu oyunları anlatmak için kullanılan ilk kelime Bocce kelimesi yaygınlaşmış ve dilimize bu şekilde yerleşmiştir (TBBDF, 2022).

Bocce kelimesi İtalyancada bazen oynanan topları, bazen de oyunun kendisini anlatmak için kullanılmaktadır. Ama aslında oyunun adı Bocce' dir. İtalyanca' da tek topa Boccia denilmektedir. Çoğulu Boccie' dir. Cazibe ve öpmek anlamına gelen İtalyanca bacio kelimesinden türemiştir. Burada amaç çekici ve cazibesi olan hedefe (miskete) yaklaşip onu öpmektir. Sözcük güney Fransızca' da (Provençal) bocca olarak kullanılmaktadır. Diğer bir görüşe göre Bocce kelimesinin Latince kökenli bottica kelimesinden türediğine inanılmaktadır (Finzi, 2016).

Bocce Sportunun Tarihçesi

Bir hedefe top atmak, insanoğlunun bildiği en eski oyundur. Antik çağlardan beri Mısırlılar bu oyunun bir biçimini cilalı taşlar kullanarak oynamışlardır. Nitekim M.Ö. 5200 ile 5000 yılları arasında tahmin edilen top atan ya da tekme atan figürlere rastlamak mümkündür (Association of America, 2022).

Romalılar bu oyunu Yunanlılardan öğrenmiş ve imparatorluğun her yerine yaymışlardır. Romalıların bocce oyunu üzerindeki etkisi, oyun - bocce adına hala korunmaktadır. Bocce, "şef" anlamına gelen Latince "bottia" kelimesinden türetilmiştir (Association of America, 2022).

Şekil 2. Antik Çağa ait taş toplar (Türkmen, 2011)

Türkiye' de Bocce Tarihi

Bocce' nin Türkiye' deki tarihsel gelişimine bakıldığında 3 dönemden geçtiğini görülmektedir (TBBDF, 2022):

- 1990-1995 arası dönem: Bocce' nin örgütlenmeye ve federasyonlaşmaya çalıştığı dönemdi.
- 1995-2005 arası dönem: Bocce bu dönemde sırasıyla önce Herkes İçin Spor Federasyonu daha sonra Beyzbol ve Softbol Federasyonu altında faaliyet göstermiştir.
- 2005 sonrası dönem: Bocce' nin kendi federasyonu olan Bocce Bowling Türk Dart Federasyonu (TBBDF), TBBDF' nin kuruluşuna kadar ülkede Raffa sistemi dışındaki sistemleri içeren resmi bir faaliyetin olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle 2005 yılına kadar Türkiye' de Bocce denilince Raffa disiplini anlatılmak istenilmiştir.

TBBDF' nin resmi internet sayfasında bulunan bilgilere göre, TBBDF resmi olarak 18 Ekim 2004 tarihinde MDK kararı ile kurulmuş ve 24 Mart 2005 tarihinde yapılan seçimlerle Ahmet Recep Tekcan federasyonun ilk başkanı olmuştur. TBBDF 22 Ocak 2006 tarih ve 26057 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kanunla özerk hale gelmiştir. 8 Haziran 2018 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul' da Başkanlığa Dr. Mutlu Türkmen seçilmiş ve görevine devam etmiştir (TBBDF, 2022).

Bocce Oyun Türleri ve Oyun Kuralları

Bocce oyununun talimatları kurumlar arasında farklılık göstermektedir. Aşağıdaki talimatlar Uluslararası Bocce Derneği' nin talimatlarıdır. Oyun iki takım tarafından oynanmakta ve her takımın bir, iki veya dört oyuncusu olabilmektedir [<https://cbi-prv.org/>].

Dört kişilik takım - Her oyuncu bir top atar.

İki oyunculu takım - Her oyuncu iki top atar.

Tek oyunculu takım - Oyuncu dört topu da atar.

Bocce' nin amacı, bir takımın topunun çoğunu, rakip takıma en yakın top yerine, hedef olarak "pallino" olarak söylenen miskete yaklaştırmaktır. Misket (pallino) 4 cm çapında ve 50 gram ağırlığındadır. Oyuncuların kullandıkları "boccia" yani topların çapı 100-115 mm' dir ve ağırlıkları 900-920 gramdır (TBBDF, 2022).

Bir jeton atışı, hangi takımın önce gideceğini belirlemektedir. Takım kullanılacak topun rengini (veya desenini) seçmeye başlamaktadır. Takımın ilk üyesi pallinoyu fırlatmakta ve ilk topunu pallinoya olabildiğince yaklaştırmaktadır. Rakip takım, rakip takıma bağlı olarak topu pallinoya başlayan takımdan daha yakın yuvarlamaktadır. Rakip takım dört topun hepsini kullanırsa ve pallinoyu başlama noktasına yaklaştıramazsa, başlama takımı kalan toplarının her birini yuvarlamakta ve onları en iyi rakibin yakınında başlama topuna yaklaştırmaya çalışmaktadır. Bununla birlikte, rakip takım toplarından birini pallinoya yaklaştırmaya çalışırsa, başlangıç takımı yaklaşmakta veya "daha iyi noktaya gelmek" için hareketlenmektedir. Bir oyuncu rakibinin topuna vurmak için topunu yuvarlayabilmektedir. Sporcunun misketi (pallino), takımının toplarına doğru vurmasına da izin verilmektedir (Arslan, 2018).

Bocce, diğer tüm sporlar gibi, kusursuz bocce becerileri geliştirmek için pratik ve düzenli oyun gerektirmektedir. Bocce' nin spor kategorileri raffa, volo, petank ve çim topudur.

Petank. Petank ilk olarak Marsilya iline bağlı küçük bir köy olan La Ciotat' ta oynanmıştır. Bu oyun kısa bir sürede popüler olmuş ve 1935 'te Fransa'da

135.000 oyuncuya ulaşmıştır. Belçika'nın Spa kentinde 1957' de düzenlenen uluslararası bir bilardo turnuvasında Fransa, Monako, Belçika, Tunus, Fas ve İsviçre' nin temsilen katıldığı toplantıda "Uluslararası Petank Federasyonu" kurulmuştur. İlk dünya şampiyonası 1959' da Belçika' nın Spa kentinde yapılmıştır. Rekreatif aktivite olarak yaygın bir şekilde kullanılan bir spor dalı olan petank sporunun Akdeniz Oyunları ve Dünya Spor Oyunları gibi önemli organizasyonlarda da yarışmaları düzenlenmektedir (Arslan, 2018).

Petank oyunu 15 metre uzunluğunda ve 4 metre genişliğindeki bir sahada kum, çakıl ve çim gibi farklı alanlarda oynanmaktadır. Toplar tahtadan yapılmıştır, çapları 25 ila 35 mm arasında olmalıdır. Büyük toplar, patent topları, metalden yapılmış, çapları 7,05 - 8,00 mm. arasında, ağırlıkları 650-800 gr. arasında olmalıdır (TBBDF, 2022).

Petank oyununda takımlar şu şekilde oluşturulmaktadır (TBBDF, 2022):

- a) Tekli olarak; Her oyuncu 3 topla oynamaktadır.
- b) Çiftler olarak; her oyuncu 2'şer topla oynamaktadır.
- c) Üçlü olarak; her oyuncu 2'şer topla oynamaktadır.

Takımlardan biri 13 sayı attığında oyun sona erer. Belirlenen zor hedefleri vurarak oynanan atış oyunu (Altın Nokta) da bulunmaktadır.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanması ile ilgili çalışmalar ve araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

Araştırmada mevcut durumu ortaya çıkarmak amacıyla betimsel tarama (survey) ve ilişkisel taramaya yönelik araştırma modeli kullanılmıştır.

Betimsel tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modeli veya yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir. İlişkisel tarama modelleri ise iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2013).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini ortaokullarda eğitimini sürdüren öğrencilerden bocce ve dart sporlarını yapan ve yapmayan bireyler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise 2021–2022 eğitim öğretim yılında Bursa il merkezinde bulunan Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı eğitim kurumlarında eğitim-öğretimlerini sürdüren, haftada en az 3 gün düzenli antrenmanlara katılarak bocce ve dart sporlarını yapmakta olan 248 öğrenci ve 252 spor yapmayan (herhangi bir spor branşına dahil olmayan) öğrenci olmak üzere toplam 500 birey oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Bu çalışma Van İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı öğretim kurumlarında eğitim öğretimlerine devam eden ortaokul öğrencilerinin 248 bocce ve dart sporcusu ve 252 spor yapmayan toplam 500 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bireylere kişisel bilgi formu, çocuklar için problem çözme envanteri ve Bourdon dikkat testi birlikte verilmiştir. Anketlerin doldurulması tamamlandıktan sonra 15 dakika ara verilerek bireylerin zihinsel olarak dinlenmeleri sağlanmıştır. Daha sonra Bourdon Dikkat Testi' nin nasıl işaretleneceği anlatılarak testin uygulanması sağlanmıştır.

Ayrıca çalışmanın yürütülmesi için Bursa ili Milli Eğitim Müdürlüğünden 26.04.2021 tarihinde E-55485623-605.01-24613061 sayılı yazı kapsamında gerekli izinler alınmış ve EK-D' de sunulmuştur ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurul Başkanlığı tarafından 2021/06-22 nolu karar kapsamında onay verilmiş olup EK-A' da gösterilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu. Araştırmada katılımcıların bazı demografik bilgilerini belirlemek amaçlı araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, sınıf, kardeş sayısı, kitap okuma alışkanlığı, aile eğitim durumu, teknoloji kullanma durumu, aile gelir düzeyi, gözlük kullanma durumu, fiziksel rahatsızlık, spor branşı bilgisi vb. sorular sorulmuştur.

Çocuklar için problem çözme envanteri. Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri ilkökul dördüncü sınıf ve tüm ortaokul sınıf seviyeleri için, Serin, Bulut Serin ve Saygılı (2010) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek öğrencilerin kendi problem çözme becerilerini nasıl algıladıklarını değerlendirmeyi amaçlayan bir ölçektir. Ölçek beşli likert tipi şeklinde düzenlenmiş yirmi dört maddeden oluşmuştur. Ölçeğin "Problem Çözme Becerisine Güven", "Öz Denetim" ve "Kaçınma" olmak üzere üç alt boyutu vardır. Ölçek 5" li likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin toplam puanı için en az 24, en fazla 120 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanların yükselmesi, çocukların kendi problem çözme becerilerine olan algılarının olumlu olduğunu göstermektedir. (Serin, Bulut Serin ve Saygılı, 2010).

Bourdon dikkat testi. Bourdon Dikkat Testinin en son kullanılan şekli Benjamin Bourdon tarafından 1955 yılında geliştirilmiştir. Bu testin amacı bireylerin dikkat düzeylerini ölçmektir. Testin özgün adı ise Bourdon Attention Test. Bu araştırmada Bourdon Dikkat Testi' nin Harf Formu kullanılmıştır. Testin harf formunda toplam 660 harf bulunmaktadır. Öğrencilerden "a, b, d ve g" harflerini bulmaları ve işaretlemeleri istenmiştir. Her doğru cevap bir puan olarak kabul edilmiştir. Bireyin testten aldığı puanının yükselmesi, dikkat düzeyinin arttığını göstermektedir (Karaduman, 2004). Test uygulanırken 5 dakika süre verilmiştir ve testin sona ermesiyle işaretlemeler sayılarak testin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen anket ve testlerin ölçüm değerlerine ilişkin karşılaştırmalar istatistiksel paket programı (SPSS) ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Toplanan verilerin analizi SPSS istatistiksel paket programı kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel analizde ölçümler Kolmogorov-Smirnov testiyle değerlendirilmiş, değişkenlerin dağılımının normal olmadığı görülmüştür. İki düzeyli değişken karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Bu çalışmada anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorum

Çalışmadan elde edilen veriler, sonuçlar ve elde edilen sonuçların istatistiksel analizleri aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler	N	%	
Cinsiyet	Erkek	246	49,2
	Kız	254	50,8
	Toplam	500	100,0

Tablo 1' de katılımcıların cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde örnekleme oluşturan katılımcıların 246' i erkek iken 254' sı kızdır.

Tablo 2

Katılımcıların Dart ve Bocce Sporlarını Yapma Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler	N	%	
Dart ve Bocce	Evet	248	49,6
	Hayır	252	50,4
	Toplam	500	100,0

Tablo 2' ye göre katılımcıların dart ve bocce sporlarını yapma değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde örnekleme oluşturan katılımcılardan 248' i dart ve bocce sporlarını yaparken, 252' si yapmamaktadır.

Tablo 3

Katılımcıların Yaş Ortalamalarına Göre Frekans ve Ortalama Bilgileri

Değişkenler	N	Ortalama	Ss	
Yaş	Dart-Bocce	248	11,90	1,16
	Spor Yapmayan	252	12,37	1,10
	Toplam	500	12,14	1,15

Tablo 3' te katılımcıların yaş ortalamaları dart ve bocce sporu yapanların 11,90 olduğu, spor yapmayanların 12,37 ve genel katılım yaş ortalamasının ise 12,14 olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Katılımcıların Kitap Okuma Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler		N	%
Kitap Okuma	Evet	321	64,2
	Hayır	179	35,8
	Toplam	500	100

Tablo 4' te katılımcıların kitap okuma değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde örnekleme oluşturan katılımcılardan 321' i düzenli olarak kitap okumakta iken ve 179' u okumamaktadır.

Tablo 5

Dart ve Bocce Sporlarını Yapma Değişkenine Göre Problem Çözme Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Problem çözme	Evet	248	264,99	65718,00	27654,00	,026
	Hayır	252	236,24	59532,00		
Problem çözme becerisinde güven	Evet	248	257,36	63825,00	29547,00	,292
	Hayır	252	243,75	61425,00		
Öz denetim	Evet	248	267,37	66307,00	27065,00	,009
	Hayır	252	233,90	58943,00		
Kaçınma	Evet	248	263,86	65438,50	27933,50	,039
	Hayır	252	237,35	59811,50		

Tablo 5' te görüldüğü gibi dart ve bocce sporlarını yapan ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Sonuçlar dart ve bocce sporlarını yapanların lehine bulunmuştur.

Tablo 6

Dart ve Bocce Sporlarını Yapma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Dikkat	Evet	248	274,43	68059,50	25312,50	,000
	Hayır	252	226,95	57190,50		

Tablo 6' da görüldüğü gibi dart ve bocce sporlarını yapan ortaokul öğrencileri incelendiğinde dikkat puanlarında yapmayanlara göre anlamlı

farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Sonuçlar dart ve bocce sporlarını yapanların lehine bulunmuştur.

Tablo 7

Cinsiyet ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması

Değişkenler		Evet		Hayır		X^2	P
		N	%	N	%		
Dart ve Bocce	Kız	116	45,7	138	54,3	3,19	,089
	Erkek	132	53,7	114	46,3		

Yapılan ki kare testi sonucuna göre cinsiyet ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Tablo 8

Anne Eğitim ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması

Değişkenler		Dart ve Bocce Oynayan		Oynamayan		X^2	P
		N	%	N	%		
Anne Eğitim Durumu	Okur-Yazar	21	43,8	27	56,2	22,0	,000
	İlkokul	60	39,7	91	60,3		
	Ortaokul	71	49,3	73	50,7		
	Lise	57	53,8	49	46,2		
	Üniversite	39	49,6	12	50,4		

Yapılan ki kare testi sonucuna göre anne eğitim ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmaktadır.

Tablo 9

Baba Eğitim ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması

Değişkenler		Dart ve Bocce Oynayan		Oynamayan		X^2	P
		N	%	N	%		
Baba Eğitim Durumu	Okur-Yazar	12	38,7	19	61,3	11,36	,023
	İlkokul	47	46,5	54	53,5		
	Ortaokul	69	43,9	88	56,1		
	Lise	76	52,8	68	47,2		
	Üniversite	44	65,7	23	34,3		

Yapılan ki kare testi sonucuna göre baba eğitim ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmaktadır.

Tablo 10

Kitap Okuma ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması

Değişkenler		Dart ve Bocce Oynayan		Oynamayan		X ²	P
		N	%	N	%		
Kitap Okuma	Evet	167	52,0	154	48,0	2,11	,162
	Hayır	81	45,3	98	54,7		

Yapılan ki kare testi sonucuna göre kitap okuma ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Tablo 11

Teknoloji Kullanım Sıklığı ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması

Değişkenler		Dart ve Bocce Oynayan		Oynamayan		X ²	P
		N	%	N	%		
Teknoloji Kullanımı	1-3 saat	149	49,0	155	51,0	1,02	,796
	4-6 saat	67	48,9	70	51,1		
	7 saat ve üzeri	20	50,0	20	50,0		
	İlgilenmiyorum	11	61,1	7	38,9		

Yapılan ki kare testi sonucuna göre teknoloji kullanım sıklığı ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Tablo 12

Boş Zamanı Değerlendirme Çeşidiyle ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması

Değişkenler		Dart ve Bocce Oynayan		Oynamayan		X ²	P
		N	%	N	%		
Boş Zaman	Kitap okuma	43	46,7	49	53,3	6,10	,107
	Sokakta oyun	73	44,8	90	55,2		
	Teknoloji	77	50,0	77	50,0		
	Diğer	55	60,4	36	39,6		

Yapılan ki kare testi sonucuna göre boş zamanı değerlendirme çeşidiyle ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Tablo 13

Aile Gelir Durumu ile Spor Yapma Durumunun Karşılaştırılması

Değişkenler		Dart ve Bocce Oynayan		Oynamayan		X ²	P
		N	%	N	%		
Boş Zaman	Kötü	7	41,2	10	58,8	0,54	,760
	Orta	151	49,5	154	50,5		
	İyi	90	50,6	88	49,4		

Yapılan ki kare testi sonucuna göre aile gelir durumu ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Tablo 14

Dart ve Bocce Sporcularının Problem Çözme Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Problem çözme Toplam	Dart	122	121,42	14813,00	7310,00	,505
	Bocce	126	127,48	16063,00		
Problem çözme becerisinde güven	Dart	122	124,45	15183,00	7680,00	,992
	Bocce	126	124,55	15693,00		
Öz denetim	Dart	122	120,28	14674,50	7171,50	,361
	Bocce	126	128,58	16201,50		
Kaçınma	Dart	122	118,19	14419,50	6916,50	,171
	Bocce	126	130,61	16456,50		

Tablo 14' te görüldüğü gibi dart ve bocce sporcuları arasında problem çözme puanları açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 15

Dart ve Bocce Sporcularının Dikkat Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Dikkat	Dart	122	121,64	14840,00	7337,00	,536
	Bocce	126	127,27	16036,00		

Tablo 15' te görüldüğü gibi dart ve bocce sporcuları arasında dikkat puanları açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 16

Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Kız Öğrencilerin Problem Çözme Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Problem çözme Toplam	Yapan	116	133,76	15516,50	7277,50	,213
	Yapmayan	138	122,24	16868,50		
Problem çözme becerisinde güven	Yapan	116	131,70	15277,00	7517,00	,403
	Yapmayan	138	123,97	17108,00		
Öz denetim	Yapan	116	133,27	15459,50	7334,50	,250
	Yapmayan	138	122,65	16925,50		
Kaçınma	Yapan	116	135,17	15680,00	7114,00	,126
	Yapmayan	138	121,05	16705,00		

Tablo 16' da görüldüğü gibi dart ve bocce sporlarını yapan kız öğrencileriyle yapmayan kız öğrenciler arasında tüm problem çözme boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 17

Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Kız Öğrencilerin Dikkat Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Dikkat	Yapan	116	134,51	15603,50	7190,50	,163
	Yapmayan	138	121,61	16781,50		

Tablo 17' de görüldüğü gibi dart ve bocce sporlarını yapan kız öğrencileriyle yapmayan kız öğrenciler arasında dikkat puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 18

Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Erkek Öğrencilerin Problem Çözme Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Problem çözme Toplam	Yapan	132	132,60	17503,00	6323,00	,031
	Yapmayan	114	112,96	12878,00		
Problem çözme becerisinde güven	Yapan	132	127,27	16799,00	7027,00	,372
	Yapmayan	114	119,14	13582,00		
Öz denetim	Yapan	132	134,35	17734,00	6092,00	,010
	Yapmayan	114	110,94	12647,00		
Kaçınma	Yapan	132	129,67	17116,00	6710,00	,142
	Yapmayan	114	116,36	13265,00		

Tablo 18' e göre dart ve bocce sporlarını yapan erkek öğrencilerin problem çözme toplam ve öz denetim puanlarında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Problem çözme becerisinde güven ve kaçınma boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 19

Dart ve Bocce Sporlarını Yapan ve Yapmayan Erkek Öğrencilerin Dikkat Puanlarının Karşılaştırılması (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Dikkat	Yapan	132	142,38	18793,50	5032,50	,000
	Yapmayan	114	101,64	11587,50		

Tablo 19' a göre dart ve bocce sporlarını yapan erkek öğrencileriyle yapmayan erkek öğrenciler arasında dikkat puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p>0,05$). Dart ve bocce sporcusu olan erkek öğrencilerin dikkat seviyeleri daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 20

Cinsiyet Değişkenine Göre Problem Çözme Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Problem çözme Toplam	Erkek	246	240,53	59170,50	28789,50	,129
	Kız	254	260,16	66079,50		
Problem çözme becerisinde güven	Erkek	246	235,91	58035,00	27654,00	,026
	Kız	254	264,63	67215,00		
Öz denetim	Erkek	246	253,24	62296,00	30569,00	,676
	Kız	254	247,85	62954,00		
Kaçınma	Erkek	246	245,01	60272,50	29891,50	,401
	Kız	254	255,82	64977,50		

Tablo 20' de görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Sonuçlar kız öğrenciler lehine bulunmuştur.

Tablo 21

Cinsiyet Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Dikkat	Erkek	246	223,91	55081,50	24700,50	,000
	Kız	254	276,25	70168,50		

Tablo 21' de görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Sonuçlar kız öğrenciler lehine bulunmuştur.

Tablo 22

Kitap Okuma Değişkenine Göre Problem Çözme Becerisi Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Problem çözme Toplam	Evet	321	277,28	89008,00	20132,00	,000
	Hayır	179	202,47	36242,00		
Problem çözme becerisinde güven	Evet	321	278,07	89260,50	19879,50	,000
	Hayır	179	201,06	35989,50		
Öz denetim	Evet	321	265,44	85206,00	23934,00	,002
	Hayır	179	223,71	40044,00		
Kaçınma	Evet	321	263,53	84594,50	24545,50	,007
	Hayır	179	227,13	40655,50		

Tablo 22' de görüldüğü gibi kitap okuma durumuna göre problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sonuçlar kitap okuyanlar lehine bulunmuştur.

Tablo 23

Kitap Okuma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Kitap Okuma	Evet	321	254,18	81591,00	27549,00	,446
	Hayır	179	243,91	43659,00		

Tablo 23' te görüldüğü gibi kitap okuma durumuna göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 24

Gözlük Kullanma Değişkenine Göre Problem Çözme Becerisi Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Problem çözme Toplam	Evet	86	268,72	23110,00	16235,00	,199
	Hayır	414	246,71	102140,00		
Problem çözme becerisinde güven	Evet	86	282,04	24255,50	15089,50	,026
	Hayır	414	243,95	100994,50		
Öz denetim	Evet	86	243,27	20921,50	17180,50	,610
	Hayır	414	252,00	104328,50		
Kaçınma	Evet	86	263,54	22664,50	16680,50	,356
	Hayır	414	247,79	102585,50		

Tablo 24' te görüldüğü gibi gözlük kullanma değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Sonuçlar gözlük kullananların lehine bulunmuştur.

Tablo 25

Gözlük Kullanma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Mann-Whitney U Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Gözlük Kullanma	Evet	86	282,41	24287,50	15057,50	,024
	Hayır	414	243,87	100962,50		

Tablo 25' te görüldüğü gibi gözlük kullanma durumuna göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Sonuç gözlük kullananların lehinedir.

Tablo 26

Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Post-hoc
Problem çözme toplam	Okur-Yazar	48	229,55	4	1,493	,828	
	İlkokul	151	248,26				
	Ortaokul	144	251,48				
	Lise	106	258,16				
	Üniversite	51	258,15				
Problem çözme becerisinde güven	Okur Yazar	48	240,57	4	,822	,935	
	İlkokul	151	252,08				
	Ortaokul	144	244,74				
	Lise	106	257,37				
	Üniversite	51	257,16				
Öz denetim	Okur Yazar	48	233,35	4	3,356	,500	
	İlkokul	151	237,91				
	Ortaokul	144	254,58				
	Lise	106	263,16				
	Üniversite	51	266,08				
Kaçınma	Okur Yazar	48	218,07	4	3,449	,486	
	İlkokul	151	247,57				
	Ortaokul	144	261,93				
	Lise	106	252,25				
	Üniversite	51	253,79				

Katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 27

Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Post-hoc
Dikkat	Okur-Yazar	48	235,96	4	,905	,924	
	İlkokul	151	254,61				
	Ortaokul	144	252,53				
	Lise	106	245,11				
	Üniversite	51	257,51				

Katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkenine göre dikkat puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 28

Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler		N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Post-hoc
Problem çözme toplam	Okur-Yazar	31	214,06	4	4,910	,297	
	İlkokul	101	269,77				
	Ortaokul	157	243,68				
	Lise	144	245,74				
	Üniversite	67	264,54				
Problem çözme becerisinde güven	Okur Yazar	31	224,74	4	4,997	,288	
	İlkokul	101	266,70				
	Ortaokul	157	236,39				
	Lise	144	250,94				
	Üniversite	67	270,13				
Öz denetim	Okur Yazar	31	228,92	4	1,162	,884	
	İlkokul	101	247,81				
	Ortaokul	157	255,35				
	Lise	144	247,98				
	Üniversite	67	258,60				
Kaçınma	Okur Yazar	31	208,45	4	6,000	,199	
	İlkokul	101	273,63				
	Ortaokul	157	249,38				
	Lise	144	241,34				
	Üniversite	67	257,40				

Katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 29

Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Post-hoc
Dikkat	Okur-Yazar	31	216,90	4	5,056	,282
	İlkokul	101	243,04			
	Ortaokul	157	241,74			
	Lise	144	268,92			
	Üniversite	67	258,22			

Katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkenine göre dikkat puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 30

Teknoloji Kullanma Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Post-hoc
Problem çözme Toplam	1-3 saat	304	272,26	3	30,562	,000
	4-6 saat	137	213,46			
	7 saat ve üstü	40	175,75			
	Kullanmayan	18	317,08			
	1-3 saat	304	266,82			
Problem çözme becerisinde güven	4-6 saat	137	226,24	3	17,469	,001
	7 saat ve üstü	40	185,01			
	Kullanmayan	18	291,19			
	1-3 saat	304	270,88			
	4-6 saat	137	210,49			
Öz denetim	7 saat ve üstü	40	189,58	3	29,645	,000
	Kullanmayan	18	332,28			
	1-3 saat	304	265,28			
	4-6 saat	137	222,64			
	7 saat ve üstü	40	203,95			
Kaçınma	Kullanmayan	18	302,44	3	14,921	,002

Tablo 30' da görüldüğü gibi teknolojiyi kullanma değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Telefon/tablet/televizyon gibi teknoloji ürünlerinden uzak durak öğrencilerin problem çözme puanları çok daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 31

Teknoloji Kullanma Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Post-hoc
Dikkat	1-3 saat	304	242,80	3	6,980	,073
	4-6 saat	137	276,09			
	7 saat ve üstü	40	221,36			
	Kullanmayan	18	236,61			

Tablo 31' deki analiz sonuçları incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin teknoloji kullanma değişkenine göre dikkat puanlarının anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 32

Boş Zamanı Değerlendirme Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Post-hoc
Problem çözme Toplam	Kitap okuma	92	308,30	3	25,093	,000
	Açık alanda oyun	163	238,19			
	Teknoloji	154	218,18			
	Diğer	91	268,82			
Problem çözme becerisinde güven	Kitap okuma	92	303,61	3	22,028	,000
	Açık alanda oyun	163	234,34			
	Teknoloji	154	223,16			
	Diğer	91	272,01			
Öz denetim	Kitap okuma	92	299,73	3	16,025	,001
	Açık alanda oyun	163	249,34			
	Teknoloji	154	223,82			
	Diğer	91	247,96			
Kaçınma	Kitap okuma	92	277,24	3	5,469	,141
	Açık alanda oyun	163	246,08			
	Teknoloji	154	234,62			
	Diğer	91	258,25			

Tablo 32' de görüldüğü gibi boş zamanı değerlendirme değişkenine göre problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven ve öz denetim

puanlarında anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kaçınma boyutunda anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendiren öğrencilerin ise problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven ve öz denetim puanları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 33

Boş Zamanı Değerlendirme Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X^2	P	Post-hoc	
	Kitap okuma	92	271,22				
Dikkat	Açık alanda oyun	163	222,89	3	11,889	,008	4>2 1>2
	Teknoloji	154	249,38				
	Diğer	91	280,91				

Tablo 33 incelendiğinde boş zamanı değerlendirme değişkenine göre dikkat düzeylerinin anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Diğer seçeneğini işaretlemiş bireylerin dikkat puanları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 34

Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Problem Çözme Toplam, Problem Çözme Becerisinde Güven, Özdenetim ve Kaçınma Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X^2	P	Post-hoc
Problem çözme Toplam	Kötü	17	219,18			
	Orta	305	246,43	2	1,889	,389
	İyi	178	260,47			
Problem çözme becerisinde güven	Kötü	17	224,26			
	Orta	305	246,94	2	1,378	,502
	İyi	178	259,10			
Öz denetim	Kötü	17	193,79			
	Orta	305	245,82	2	4,495	,106
	İyi	178	263,94			
Kaçınma	Kötü	17	265,88			
	Orta	305	249,57	2	,207	,902
	İyi	178	250,63			

Katılımcıların aile gelir durumu değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 35

Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Dikkat Puanları (Kruskal-Wallis Testi)

Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Post-hoc	
Dikkat	Kötü	17	253,47	2	13,411	,001	2>3
	Orta	305	268,78				
	İyi	178	218,90				

Tablo 35' teki analiz sonuçları incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin aile gelir durumu değişkenine göre dikkat düzeyleri anlamlı ve yüksek olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Orta gelir düzeyine sahip bireylerin dikkat puanları daha fazla bulunmuştur.

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuçlar

Dart ve bocce sporlarını yapan ortaokul öğrencilerinin yapmayanlara göre problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Sonuçlar dart ve bocce sporlarını yapanların lehine bulunmuştur. Dart ve bocce sporlarını yapan ortaokul öğrencileri incelendiğinde dikkat puanlarında yapmayanlara göre anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuçlar dart ve bocce sporlarını yapanların lehine bulunmuştur. Ayrıca dart ve bocce sporcuları arasındaki analizler incelendiğinde problem çözme puanları ve dikkat seviyeleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Yapılan ki kare testi sonuçlarına göre cinsiyet, kitap okuma alışkanlığı, teknolojiyi kullanım sıklığı, boş zamanı değerlendirme ve aile gelir durumu değişkenleri ile spor yapma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır. Yapılan ki kare testi sonuçlarına göre anne eğitim ve baba eğitim düzeyleri ile spor yapma durumları arasında istatistiksel anlamlılık bulunmaktadır.

Cinsiyet değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir. Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuçlar kız öğrenciler lehine bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuçlar kız öğrenciler lehine bulunmuştur. Ayrıca dart ve bocce sporlarını yapan kız öğrencileriyle yapmayan kız öğrenciler arasında tüm problem çözme boyutlarında ve dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Dart ve bocce sporlarını yapan erkek öğrenciler incelendiğinde ise problem çözme toplam ve öz denetim puanlarında anlamlı farklılık görülmüştür. Problem çözme becerisinde güven ve kaçınma boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Dart ve bocce sporlarını yapan erkek öğrencileriyle yapmayan erkek öğrenciler

arasında dikkat puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Dart ve bocce sporcusu olan erkek öğrencilerin dikkat seviyeleri daha yüksek bulunmuştur.

Kitap okuma durumuna göre problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmiştir. Sonuçlar kitap okuyanlar lehine bulunmuştur. Kitap okuma durumuna göre ise ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Katılımcıların gözlük kullanma değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir. Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuçlar gözlük kullananların lehine bulunmuştur. Gözlük kullanma durumuna göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuç gözlük kullananların lehinedir.

Katılımcıların anne eğitim ve baba eğitim düzeyleri değişkenine göre dikkat puanlarında, problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Teknolojiyi kullanma değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Telefon/tablet/televizyon gibi teknoloji ürünlerinden uzak durak öğrencilerin problem çözme puanları çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin teknoloji kullanma değişkenine göre dikkat puanlarının anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Boş zamanı değerlendirme değişkenine göre problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven ve öz denetim puanlarında anlamlılık tespit edilmiştir. Kaçınma boyutunda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendiren öğrencilerin ise problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven ve öz denetim puanları daha yüksek bulunmuştur. Boş zamanı değerlendirme değişkenine göre dikkat düzeylerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Diğer seçeneğini işaretlemiş bireylerin dikkat puanları daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların aile gelir durumu değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Ortaokul öğrencilerinin aile gelir durumu değişkenine göre dikkat düzeyleri anlamlı ve yüksek olduğu görülmektedir. Orta gelir düzeyine sahip bireylerin dikkat puanları daha fazla bulunmuştur.

Tartışma

Bu kısımda kontrol grubundan elde edilen datalar ışığında, araştırma sonuçlarına yakın alan yazında yer alan incelemelerden faydalanarak tartışmalara yer verilmiştir. Diğer araştırmalar incelendiğinde sonucumuza paralel çalışmalar olmasının yanında farklı sonuçlara ulaşan araştırmacılara da rastlanılmıştır.

Bunun yanında araştırmaya ilişkin ilgili kurum ile kişilere yönelik tavsiyelere de yer verilmiştir.

Bu çalışma Bursa ili Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesine bağlı ortaokullarda eğitimlerini sürdüren dart ve bocce sporlarını yapan ve yapmayan öğrencilerdeki problem çözme becerilerini ve dikkat düzeylerini ne düzeyde etkilediğini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Dart ve bocce sporlarını yapan ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmiştir. Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Sonuçlar dart ve bocce sporlarını yapanların lehine bulunmuştur. Ayrıca çalışmamızda dart ve bocce sporcuları arasında problem çözme puanları açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Dart ve bocce sporu yapanların problem çözme becerileri benzerdir.

Şenduran (2006), sporcu olan ile sporcu olmayan öğrencilerle uyguladığı çalışmada, sporcu öğrencilerin sporcu olmayanlardan daha kendine güvenen yaklaşım tarzını tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Mirzeoğlu & diğerleri (2010) de çalışmamıza paralel sonuçlara ulaşmışlardır. Wismath ve diğerleri (2014), üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışma sonucunda kendilerini geliştirmek için katılım gösterdikleri spor kursları sayesinde iletişim becerileri ve problem çözme becerilerinde yeni becerilere ulaştıklarını söylemişlerdir.

Temel ve Ayan (2015), düzenli spor yapan öğretmenlerin ilgilendikleri spor dalları değişkenine ve yine düzenli spor yapanların en üst düzeyde katıldıkları turnuva değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını görmüşlerdir. Yiğiter ve Bayazıt (2013), problem çözme becerisinin spor ve sosyal aktivitelere katılımdan etkilenmediğini fakat bazı demografik farklılıklarla değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Dart ve Bocce sporlarını yapan ortaokul öğrencileri incelendiğinde dikkat puanlarında yapmayanlara göre anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuçlar sporcuların lehine bulunmuştur. Çalışmamızda dart ve bocce sporcuları arasında dikkat puanları açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Dart ve bocce sporu yapanları dikkat puanları benzer bulunmuştur.

Özkan ve Arslan (2019), üniversite kademesinde öğrenin gören kişiler ile yaptıkları araştırmada, dikkat eksikliği seviyelerinin sporcu kişilerde sporcu olmayan kişilere oranla daha az olduğunu göstermişlerdir.

Aydın (2017), çalışmasında öğrencilerin spor ilgisi ve katılıma bağlı olarak dikkat düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptamıştır. Yönel (2019), dart sporu uygulaması yapılan deney grubunun, dikkat düzeylerinde artış olduğu bulmuştur. Bu neticelere bağlı olarak, dart sporu gibi sportif uygulamaların artırılması sonucunda sporun dikkat seviyelerinin üzerinde olumlu bir gelişim olduğu dile getirmiştir. Varol ve Türkmen 2021 yılında yaptıkları dikkat düzeyi düşük olan 11-13 yaş aralığındaki ortaokul öğrencileri üzerinde dart egzersizlerinin dikkat düzeyini etkileyip etkilemediğini inceledikleri çalışmada, Bourdon dikkat testini uygulayarak, öğrencilerin dikkat düzeylerini belirlemişlerdir. Deney grubuna ait öntest – sontest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit ederek öğrencilerinin dikkat düzeyini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır. Roth ve diğerleri (2016), zihinsel engelli öğrencilerle yaptıkları 12 haftalık bocce antrenmanları sonucunda motor davranış, bilişsel yetenekler, dikkat seviyeleri, kendine güven ve sosyal etkileşim konusunda gelişim gösterdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Asan (2011) 9-13 yaşlarındaki masa tenisi, Kartal ve diğ. (2016) 10-12 yaş grubundaki eskrim, Tunç (2013) golf branşlarındaki sporcularla

gerçekleştirdikleri araştırmalar sonucunda uygulanan spor egzersizleri sayesinde dikkat seviyelerinin anlamlı bir şekilde arttığını gözlemlemişlerdir.

Dart ve bocce sporlarını yapan öğrenciler incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir. Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuçlar kız öğrenciler lehine bulunmuştur. Ayrıca dart ve bocce sporlarını yapan kız öğrencileriyle yapmayan kız öğrenciler arasında tüm problem çözme boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Dart ve bocce sporlarını yapan erkek öğrencileri incelendiğinde ise problem çözme toplam ve öz denetim puanlarında anlamlı farklılaşma görölmüştür. Problem çözme becerisinde güven ve kaçınma boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Çalışmamızda ki kare testi sonucuna göre cinsiyet ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Arı ve Yaban (2012) yaptıkları çalışmada kızların erkeklere oranla daha önce olgunlaşması ve gelişmesi sonucunda karşılarına çıkan problemlerde daha fazla çözüm yolları bulduklarını söylemiştir. Yılmaz (2020), "spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi" isimli çalışmasında kız öğrencilerin elde ettikleri puan ortalaması, erkek öğrencilerin puan ortalamasından daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ancak cinsiyet açısından lisanslı spor yapan öğrencilerin problem çözme becerileri farklılık göstermemiştir. Katkat (2005), sorun çözme becerisinin cinsiyetlere göre değişip değişmediğini araştıran çalışmalarında çelişkili sonuçlara varmiştir. Farklı yaş gruplarında yapılan çalışmalarda problem çözme konusunda kadınların erkeklerden daha başarılı olduğunu gözlemlemiştir.

Acar 2019' da volo sporcuları ile yapmış olduğu çalışmasında, sporcuların toplam problem çözme becerileri ve alt boyutların puanları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığını tespit etmiştir. Kumar (2020) ve Yiğiter (2012) de araştırmalarında problem çözme becerisinin cinsiyete bağlı olmadığını; spor ve sosyal etkinliklere katılımı farklılaşmadığını saptamışlardır.

Dart ve bocce sporlarını yapan öğrenciler incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında kız öğrenciler lehine

anlamli farklılık bulunmaktadır. Ayrıca dart ve bocce sporlarını yapan kız öğrencileriyle yapmayan kız öğrenciler arasında dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Dart ve bocce sporlarını yapan erkek öğrencileriyle yapmayan erkek öğrenciler arasında dikkat puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Dart ve bocce sporcusu olan erkek öğrencilerin dikkat seviyeleri daha yüksek bulunmuştur.

Kanbir (2018), FEK' lerin kullanıldığı beden eğitimi derslerinde erkek öğrencilerin kız öğrencilerin gerisinde kaldığını tespit etmiştir. Düzenli olarak antrenmanlara katılan ortaokul öğrencileriyle yapılan çalışmada erkek çocukların kız çocuklarına oranla çok daha dikkatli oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Adsız, 2010).

Acar (2022) yaptığı çalışmada, spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarını incelediğinde cinsiyete göre anlamlı bir şekilde etkilenmediğini gözlemlemiştir. Göktepe (2016), kayak sporcusu olan çocuklarla yaptığı çalışmalarında, araştırma sonucu ile ilgili olarak; dikkat üzerine cinsiyet faktörünün bir etkisinin olduğunu saptamıştır. İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda yapılan dikkat toplama etkinliklerinin öğrencilerin dikkat toplama seviyelerine olumlu etkisi olduğu gözlemlenmiş fakat cinsiyetler arasında herhangi bir farklılık olmadığı tespit edilmemiştir (Karaduman, 2004).

Dart ve Bocce sporlarını yapan öğrenciler incelendiğinde kitap okuma durumuna göre problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven, öz denetim ve kaçınma puanlarında kitap okuyanların lehine anlamlı sonuçlanmıştır.

Alpay 2022' de yaptığı çalışmasında, problem çözme becerilerinin, düzenli kitap okuyan sporcu öğrencilerin lehine anlamlı bir fark oluşturduğunu söylemiştir. Güzel (2022), spor eğitimi alan üniversite öğrencilerini konu alan çalışmasında, yıllık okunan kitap sayısına göre problem çözme yeteneğine güven ve kişisel kontrol alt boyutları ile toplam problem çözme becerisinin anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Kişilerin okuma düzeyleri ile problem çözme becerilerinin paralel şekilde ilerlediği görülmektedir (Sevgi, 2021).

Karakılıç ve Arslan (2019) problem çözme ve kitap okuma becerileri arasında birbirlerini geliştiren herhangi bir etki gözlemlemiştir.

Dart ve bocce sporlarını yapan öğrenciler incelendiğinde kitap okuma durumuna göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Ki kare testi sonucuna göre çalışmamızı değerlendirdiğimizde kitap okuma ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Gür (2016)' da spor yapmayan bireylerin kitap okuma sürelerini incelediğinde, kitap okumayı sevme durumunun etkilenmediğini fark etmiştir. Spor yapan ve spor yapmayan işitme engelli çocuklarda kitap okuma alışkanlıklarının dikkat becerisini etkilememesinin temelinde, kitap okumanın dikkate ek olarak birçok psikolojik unsurdan etkilenmesinin yattığı düşünülebilir. Coşkun 2002 yılındaki çalışmasında, okuma eylemini dikkat becerisine ek olarak görme, algılama, anımsama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, analiz ve yorumlama gibi farklı öğelerden oluşan, karmaşık bir zihinsel süreç olarak tanımlanmaktadır.

Alpdoğan (2021) ve Acar (2022) yapmış olduğu çalışmalarda kitap okuma üzerine uzun vakit geçiren kişilerin dikkat sürelerini daha yüksek düzeyde tespit etmişlerdir.

Gözlük kullanma durumuna göre ortaokul öğrencilerinin dikkat puanlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuç gözlük kullananların lehinedir.

Gür (2016) ve Alpdoğan (2021)' de gözlük kullanma değişkenin dikkat puanlarını etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcıların gözlük kullanma değişkenine göre ortaokul öğrencilerinin problem çözme toplam, öz denetim ve kaçınma puanlarında anlamlılık tespit edilmemiştir. Problem çözme becerisinde güven boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sonuçlar gözlük kullananların lehine bulunmuştur.

Katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkenine göre dikkat puanları ile problem çözme alt boyutları ve toplam puanları incelendiğinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Yine çalışmamızın sonucunda ki kare testine göre anne

eğitim ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmaktadır.

Acar (2022), Ekşi Sinir (2020) araştırmaları da anne eğitim durumları ile dikkat düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde sonuçlanmıştır.

Özdemir (2016) lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada, anne eğitim düzeyinin çocuklarının problem çözme becerileri üzerinde bir etkisinin olmadığını söylemiştir. Bu sonuçları, Basmacı (1998), Tümkaya ve İflazoğlu (2000), Derin (2006), Başgöze ve Kağan (2020) tarafından yapılan çalışmalar da desteklemektedir.

Acar (2019), bocce sporcularının problem çözme becerilerini anne eğitim seviyelerinin de etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Ayyıldız ve diğ. (2012) de çalışmasında anne eğitim seviyesi azaldıkça bazı problem çözme alt boyutlarında anlamlılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkenine göre dikkat puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Uyan (2014), çalışmasında anne ve baba eğitim düzeyi ile dikkat düzeyleri arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Böylece çalışmamızı destekler nitelikte sonuca ulaşmıştır.

Göktepe vd. (2016)' da yapmış olduğu çalışmada çocukların babalarının eğitim durumları ile dikkat düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. elik (2014)' te yaptığı çalışma baba eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin özgüvenlerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır ancak ortaokul mezunu olan babaların sonuçları anlamlı sonuçlanmamıştır. Alpdoğan (2021) da anne-baba eğitim durumunun lisans olan bireylerde dikkat puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Yine çalışmamızın ki kare testi sonucuna göre baba eğitim ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmaktadır.

Babaların eğitim düzeyi ile problem çözme becerilerinin puanlarında anlamlı düzeyde farklılığa rastlanmamıştır (Acar, 2019). Derin (2006), Tümkiye ve İflazoğlu (2000), Korkut (2002) ve Basmacı (1998) yapmış oldukları çalışmalar da bu paralellekle sonuçlanmıştır.

Alpay (2022) ve Çağlayan ve diğerleri (2008)' in araştırmaları sonucunda baba eğitim durumu değişkenini incelediklerinde problem çözme ve çeşitli alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğunu belirtilmişlerdir. Ayrıca Kapıkıran ve Fiyakalı (2005) da çalışmalarında baba eğitim durumunun problem çözmeye belirleyici olduğunu söylemişlerdir.

Analiz sonuçları incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin teknoloji kullanma sıklığı değişkenine göre dikkat puanlarının anlamlı bir farklılık olmadığı görölmektedir.

Özkan (2021), teknoloji kullanma sıklığı değişkenini incelendiğinde dikkat eksikliği belirtisi konusunda anlamlı farklılık bulunmaktadır. Eğlence amaçlı teknoloji kullananlarda dikkat eksikliği puanları daha yüksek bulunmuştur. Aydın (2017) çalışmasında öğrencilerin teknolojiyi kullanma sıklığına bağlı olarak farklılık anlamlı şekilde görölmektedir. Bu sonuçları incelediğimizde teknoloji kullanımının, öğrencilerin dikkat düzeyini olumlu anlamda etkilediği, kullanım sıklığı ile de doğru orantılı olarak arttığı bilgisine ulaşılabilir. Buna bağlı olarak teknolojik araçların şekli, görüntüsü, sesi, biçim, kullanım amacı gibi uyarıcıların bireylerin dikkatini etkilediği yorumu yapılabilir.

Teknolojiyi kullanma sıklığı değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Telefon/tablet/televizyon gibi teknoloji ürünlerinden uzak duran öğrencilerin problem çözme puanları çok daha yüksek olduğu görölmektedir. Ayrıca yapılan ki kare testi sonucuna göre teknoloji kullanım sıklığı ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Boş zamanı değerlendirme değişkenine göre dikkat düzeylerinin anlamlı olduğu görölmektedir. Diğer seğeneğini işaretlemiş bireylerin dikkat puanları daha yüksek bulunmuştur.

Acar (2022)' in çalışması incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin boş zaman değerlendirme değişkenine göre dikkat düzeyleri boş zamanlarında spora giden öğrenciler lehine anlamlı ve yüksek olduğu görülmektedir. Alpdoğan (2021)' de dikkat puanları boş zaman değerlendirmede teknoloji kullanımını seçen bireylerin lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aydın 2017' deki çalışmasında boş zamanlarını teknoloji ile geçiren öğrencilerin görsel ve işitsel reaksiyon hızı daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Boş zamanı değerlendirme değişkenine göre problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven ve öz denetim puanlarında anlamlılık tespit edilmiştir. Kaçınma boyutunda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendiren öğrencilerin ise problem çözme toplam, problem çözme becerisinde güven ve öz denetim puanları daha yüksek bulunmuştur.

Yapılan ki kare testi sonucuna göre incelediğimizde boş zamanı değerlendirme çeşidiyle ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Alpay (2022), araştırmasında öğrencilerin boş zaman değerlendirme durumu değişkenine göre problem çözme becerisi puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmediğini söylemiştir.

Ortaokul öğrencilerinin aile gelir durumu değişkenine göre dikkat düzeyleri anlamlı ve yüksek olduğu görülmektedir. Orta gelir düzeyine sahip bireylerin dikkat puanları daha fazla bulunmuştur.

Adsız' in (2010) yapmış olduğu çalışmada, üst gelir düzeyine sahip bireylerin, az gelire sahip olanlara göre daha az dikkat düzeyine sahip olduklarını tespit etmiştir.

Katılımcıların aile gelir durumu değişkenine göre problem çözme alt boyutları ve toplam puanda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Yine, yapılan ki kare testi sonucuna göre aile gelir durumu ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

Acar (2019), araştırmasına katılan sporcularının, aile geliri üst gelir seviyesinde olanların problem çözme güveni puanlarının aile geliri alt gelir

seviyesinde olanlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Terzi' nin 2003' teki 194 öğrenci üzerinde yaptığı çalışma sonucunda sosyal ve ekonomik seviye ile problem çözme beceri puanı arasında anlamlı bir farklılık olduğunu söylemiştir. Şah H. (2005) tarafından spor yapmayan fiziksel engelli kişiler ile tekerlekli sandalye basketbolcularının problem çözme yeteneğini etkileyen etmenlerden birinin hem spor yapması hem de gelir düzeyinin yüksek olması olduğunu belirtmiştir (aktaran Acar, 2019).

Yaptığımız çalışmada problem çözme ve alt boyutları ile teknolojiyi kullanma sıklığı arasında ilgili alan çalışmalarında herhangi bir bulguya rastlanmadığı için tartışmada ayrıntılı yer verilememiştir. Ancak çalışmanın sonuç kısmında alana katkı sunması açısından çalışmamıza ait bu sonuçlara yer verilmiştir. Araştırmacı tarafından çalışmanın detaylandırılması amacıyla eklenmiş olan bu değişkenlerin bu yönüyle de alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Ortaokul grubundaki öğrencilere dart ve bocce sporunun dikkat düzeylerini ve problem çözme becerilerini pozitif yönde etkilemesinden dolayı yapılan bu ve benzeri araştırma sonuçlarının velilere aktarılarak bu spora destek olmaları sağlanabilir.

Yapılan araştırma bocce sporunda petank disiplini sporcuları ile yapılmış ve sonuçları bu disiplin paralelinde gerçekleşmiştir. Bocce branşında farklı kategorilerde, farklı evren ve örneklem gruplarında dikkat ve problem çözme becerilerinin araştırılması önemli katkılar sağlayacaktır.

Çocuklarda dart sporunun dikkat ve problem çözme becerilerini geliştirmesinin yanında yapılan diğer çalışmalar da vardır. Bu çalışmaların matematik becerisinin gelişmesinde de etkili bir öğretim için izlenen yol olduğu yetkili ve ilgili kişilere bilgilendirme yapılmalıdır. Bu alanlarda başarıyı arttırmak için dart sporunun bir araç olarak okullarda kullanılmasıyla etkinlik alanını arttırma gayretlerine önem verilmelidir.

Dikkat ve odaklanma gerektiren spor branşlarında, sporcuların en çok verim sağladıkları odaklanma alanları belirlenerek, performans artırıcı etkisini inceleyen çalışmaların uygulanmasını öneriyoruz.

Bocce ve Dart branşları üzerine yapılacak çalışmalarda daha fazla sporcu kitlelerine ulaşarak, farklı parametrelerde kullanılan ölçeklerin incelenmesi sonucunda değişik kültür ve engel durumlarına sahip gruplarla yapılan ölçeklerin alt boyutlarında değişme olup olmadığı konularında araştırma yapılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Acar, H. (2019). *Bocce (volo) sporcularının stresle başa çıkabilme ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Bartın Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Acar, S. E. (2022). *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Becerileri, Dikkat ve Özgüven Düzeylerinin Araştırılması*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Acevedo-Polakovic, I. D., Reynaga, A. G., Garriott, P. O., Derefinko, K. J., Wimsatt, M. K., Gudonis, L. C. & Brown, T. L. (2007). Comparing television use and reading with ADHD and nonreferred children across two age groups. *Media Psychology*, 9, 447-72
- Adair, J. (2000). *Karar Verme ve Problem Çözme*. (çev. Dr. Nurdan Kalaycı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Adiloğulları, İ. & Görgülü, R. (2015). Sporda duygusal zeka envanteri' nin uyarlama çalışması. *Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1(2), 83-94.
- Adsız, E. (2010). *İlköğretim çağındaki öğrencilerde düzenli yapılan sporun dikkat üzerine etkisinin araştırılması*. Ege Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Ağır, M. (2007). *Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma düzeyleri ile problem çözme becerileri ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki*. İstanbul Üniversitesi: Doktora Tezi.
- Akar, H. (2016). Okul yöneticilerinin problem çözme becerilerinin yordayıcısı olarak bilgi yönetimi yeterliği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 5(2), 74-86.
- Akçınlı, N. (2005). *Sekiz yaş grubu çocuklarda hareket eğitimi ile dikkat ve hafıza gelişiminin ilişkisi*. Celal Bayar Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Akçınlı Yurdakul, N., Çamlıyer, H., Çamlıyer, H., Karabulut, N. & Soytürk, M. (2012). Sekiz yaş grubu çocuklarda hareket eğitiminin dikkat ve hafıza

- gelişimine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 103-108.
- Aktop, A. (2008). *Biyolojik geribildirimle zihinsen antrenman yönteminin dart performansına etkisinin incelenmesi*. Akdeniz Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Alduais, A. M. & Almkhaizeem, Y. S. (2015). Examining effect of attention on short- term memory recall of Arabic abstract and concrete words using free, cued, and serial recall paradigms. *Educational Research International*, 4(5), 76-109.
- Alpay, Y. (2022). *Spor Yapan ve Spor Yapmayan Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Problem Çözme Becerilerinin Araştırılması*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Alpdoğan, G. (2021). *12-14 Yaş arası spor yapan ve yapmayan bireylerde dijital oyun bağımlılığının dikkat ve denge parametreleri üzerine etkisi*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Argan, M. & Katırcı, H. (2008). *Spor pazarlaması (2. Basım)* (ss. 10-11). Ankara: Nobel Yayınları.
- Arı, R. & Seçer, Z. Ş. (2003). Farklı Ana Baba Tutumlarının Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 451–456.
- Arı, M. & Yaban, H. (2012). 9-11 yaşındaki çocukların sosyal problem çözme becerilerinde cinsiyet ve yaş farklılıkları. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 188-203.
- Arslan, L. (2018). *Yetişkin gençler türkiye bocce şampiyonasına katılan takımların başarı düzeyleriyle denge ve fiziksel aktivite seviyelerinin incelenmesi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Asan, R. (2011). *Sekiz haftalık masa tenisi egzersizinin 9-13 yaş arası çocuklarda dikkat üzerine etkisi*. Selçuk Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

- Association of America. (2022). *History of Bocce*, [http://bocceclubsamerica.com/history-of-bocce/Bocce], Erişim tarihi: 18.11.2022.
- Aydın, S. (2017). *12-18 Yaş aralığında spor yapan ve yapmayan öğrencilerin dikkat düzeyleri ve reaksiyon hızlarının araştırılması (Van ili örneği)*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Aydın, O. & Yaşartürk, F. (2020). Üniversitede öğrenim gören elit düzey bocce sporcularının rekreasyon faaliyetlerine yönelik tatmin ve benlik algısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 449-461.
- Aytan, G. K. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşmelerinde sporun etkileri*. Gazi Üniversitesi: Doktora tezi.
- Ayyıldız, T., Şener, D. K., Kulakçı, H., & Veren, F. (2012). Zihinsel engelli çocuğa sahip annelerin stresle baş etme yöntemlerinin değerlendirilmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 11(2), 1-12.
- Azboy, O., Erer, O., Oymak, Ö. & Tunç, Ö. (2012). *Spor psikolojisi* (ss. 63). Milli Eğitim Yayınları.
- Baek, J. & Chong, S. C. (2020). Ensemble perception and focused attention: Two different modes of visual processing to cope with limited capacity. *Psychonomic Bulletin ve Review*, 27, 602-606.
- Basmacı, S. K. (1998). *Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerini algılamalarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. İnönü Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Başgöze, F. & Kağan, M. (2020). Zihinsel yetersizliği olan çocuğa sahip ebeveynlerin problem çözme becerileri ile yaşam doyumlarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16, 5651-80.
- Baumann, S. (1994). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. (çev. Hüseyin Can İkozler & Ali Osman Özcan). İstanbul: Alfa Yayınevi.
- Baymur, F. (1994). *Genel psikoloji*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

- Belzer, K. D., D'Zurilla, T.J. & Maydeu-Olivares, A. (2002). Social; problem solving and trait anxiety as predictors of worry in a college student population. *Personality and Individual Differences*, 33(4), 573-585.
- Bherer, L., Erickson, K. I. & Liu-Ambrose, T. A. (2013). Review of the effects of physical activity and exercise on cognitive and brain functions in older adults. *Journal of Aging Research*, 1-8.
- Biçer, Y. S. & Aysan H. A. (2008). Mental konsantrasyon çalışmalarının bilek güreşi erkek sporcuların reaksiyon zamanlarına etkisi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 147-153.
- Bingham, A. (1998). *Çocuklarda problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesi (4. Baskı)*. (çev. Ferhan OĞUZKAN). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bozan, A. & Akay, Y. (2012). Dikkat geliştirme eğitiminin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dikkatlerini toplama becerilerine etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6), 53-66.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Canlı, M. (2021). *Sporcu çocuklarda fiziksel uygunluk ile dikkat düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Casey, B. J., Tottenham, N., Liston, C. & Durston, S. (2005). Imaging the developing brain: what have we learned about cognitive development?. *Trends in Cognitive Sciences*, 9(3), 104-110.
- Chomitz, V. R., Slining, M. M., McGowan, R. J., Mitchell, S. E., Dawson, G. F. & Hacker, K. A. (2009). Is there a relationship between physical fitness and academic achievement? Positive results from public school children in the northeastern United States. *Journal of School Health*, 79(1), 30-7.
- Corbetta, M. & Shulman, G. (2002). Control of goal-directed and stimulus-driven attention in the brain. *Nature Reviews Neuroscience*, 3, 201–215.
- Coşkun, Y. D. D. E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 11.

- Cüceloğlu, D. (2016). Problem çözme. *İnsan ve davranışı: psikolojinin temel kavramları* (ss. 219-222). İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Çağlar, E., Bilge, M. Ve Söğüt, M. (2011). D2 Dikkat Testinin Çocuk Sporcularda Ölçüt Geçerliğinin Test Edilmesi: Pilot Çalışma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 19-29.
- Çağlayan, H. S., Taşğın, Ö., & Yıldız, Ö. (2008). Spor yapan lise öğrencilerinin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 62-77.
- Çelik, Y. & Onay, I. (2014). 6. sınıf öğrencilerinin bilimsel tutumları ve özgüvenleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(2), 38-51.
- Çetin, F. H. (2011). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ve Genetik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(1), 19-39.
- Çolpan-Kuru, B. (2021). Problem çözme yaklaşımının çeşitli kuramlar açısından değerlendirilmesi. *Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 2(1), 50-58.
- Dart yarışmaları Uluslararası Oyun Kuralları ve Dünya Dart Federasyonu (WDF). [<https://dartswdf.com/>], Erişim tarihi: 16.04.2023.
- Danış, Z. M. & Kara, Z. H. (2016). Sosyal hizmette problem çözme yaklaşımı. *The Journal of Academic Social Science Studies International*, 45(3), 1-10.
- Derin, R. (2006). *İlköğretim 8 sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri ve denetim odağı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki (İzmir ili örnekleme)*. Dokuz Eylül Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Diebel, A. & Feige, C. (1998). Computergestütztes Aufmerksamkeits Und Konzentrationstraining Bei Gesunden Kindern. *Praxis Kinderpsychologie und Kinderpsychiatri*, 47, 641-656.
- D'Zurilla, T. J., Chang, E. C. & Sanna, L. J. (2003). Self-esteem and social problem solving as predictors of aggression in college students. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 22(4), 424-440.

- Ekşi Sınır, G. (2020). *Özel öğrenme güçlüğü tanısı almış ve almamış öğrencilerin problem çözme, dikkat becerileri ve yönetici işlevlerinin karşılaştırılması*. Marmara Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Erem, A. O. (2006). *Dartta Doğru Atış Tekniği*, [[http://www.darttr.com/makale.asp?id=1vecid= 1](http://www.darttr.com/makale.asp?id=1vecid=1)], Erişim tarihi: 18.11.2022.
- Erşahin Şafak, N. (2016). *Okul öncesi dönemdeki çocukların mizaç özellikleri, alıcı dil ve dikkat becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Beykent Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Fettahoğlu, C. & Özatalay, E. (2006). Çocuklarda hareketlilik ve/veya dikkatsizlik yakınmaları ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanısı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 2006; 13(1), 13-18.
- Çetin, Ş. (2014). Probleme dayalı öğrenme. S. B. Filiz (Ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* (ss. 234-247). Ankara: Pegem Akademi.
- Finzi, J. (2016). *Games Italians play: The history of Bocce*, [<http://www.grandvoyageitaly.com/piazza/gamesitalians-play-the-history-of-bocce>], Erişim tarihi: 18.11.2022.
- Fontani, G., Lodi, L., Felici, A., Migliorini, S. & Corradeschi, F. (2006). Attention in athletes of high and low experience engaged in different open skill sports. *Perceptual and Motor Skills*, 102, 791-805.
- Göktepe, M., Akalın, T. C. & Göktepe, M. M. (2016). An analysis of attention levels of children involved in the sport of skiing. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(3), 722-731.
- Gözalan, E. (2013). *Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının dikkat ve dil becerilerine etkisinin incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Güçlü, N. (2003). Lise müdürlerinin problem çözme becerileri. *Milli eğitim dergisi*, 160.

- Gülleci, P. (2019). *Oyun temelli matematik eğitim programının okul öncesi çocukların dikkat ve sayı korunumu becerilerine etkisinin incelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Güneş, E. (2004). Dikkat mekanizmaları. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 57(2), 81-88.
- Gür, Y. (2016). *İşitme engelli sporcuların sürekli dikkat becerilerinin sporcu olmayanlarla karşılaştırılması*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Güzel, O. (2022). *Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Üst Bilişsel Süreçleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Kafkas Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Hassmen, P., Koivula, N. & Uutela, A. (2000). Physical exercise and psychological well-being: A population study in Finland. *Preventive Medicine*, 30, 17-25.
- Izgar, A. (2009). *Engelli çocuğu olan ailelerin sosyal problem çözme becerileri ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- İbiş, S., Aka, H., Kurt, S. & Aktuğ, Z. B. (2021). Çocuklarda fiziksel aktivite seviyesi motor beceri ve dikkat düzeylerinin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 210-220.
- Kalaycı, N. (2001). *Sosyal Bilgilerde Problem Çözme ve Uygulamalar*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kalaycı, N. (2006). The problem solving steps, related activities which can be used in these steps and their evaluation. *Education and Science*, 31(139), 56-59
- Kanbir, Ö. (2018). *Fiziksel Etkinlik Kartlarının Ortaokul Öğrencilerinin Dikkat ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi*. Marmara Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

- Kapıkıran, N. A., & Fiyakalı, C. (2005). Lise Öğrencilerinde akran baskısı ve problem çözme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 11-17.
- Karaduman, B. D. (2004). *İlköğretim Dikkat Toplama Eğitim Programının 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerinin, Dikkat Toplama Düzeyi, Benlik Algısı Ve Başarı Düzeylerine Etkisi*. Ankara Üniversitesi: Yayımlanmamış doktora tezi.
- Karakılıç, S. & Arslan, S. (2019). Kitap okumanın öğrencilerin matematik başarıları ve problem çözme becerisi üzerine etkisi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 10(2), 456-475.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, R., Dereceli, Ç. & Kartal, A. (2016). Eskrim sporu yapan ve yapmayan 10-12 yaş arası çocukların dikkat düzeylerinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 82-88.
- Katkat, D. (2005). *Türkiye Profesyonel Futbol Liglerindeki Antrenörlerin Liderlik Yönelim Analizi ve Problem Çözme Becerileri*. Gazi Üniversitesi: Doktora Tezi.
- Kaymak, S. (1995). *Yuvaya giden beş yaşındaki çocuklarla dikkat toplama çalışmaları*. Ankara Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Kaymak, S. (2003). *Dikkat toplama eğitimi programının ilköğretim 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin dikkat toplama becerilerinin geliştirilmesine etkisi*. Ankara Üniversitesi: Doktora tezi.
- Kaymak Özmen, S. (2006). Okulöncesi. Anne, babalar ve öğretmenler için elkitabı. *Dikkat toplama becerisini geliştirici etkinlikler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kerns, K. A., Eso, K., & Thomson, J. (1999). Investigation of a direct intervention for improving attention in young children with ADHD. *Developmental neuropsychology*, 16(2), 273-295.
- Kesgin, E. (2006). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz-yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin*

- incelenmesi (Denizli ili örneği)*. Pamukkale Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Kılıç, B. G. (2005). Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunun nöropsikolojisine ilişkin kuramlar ve araştırmalar. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 113-123.
- Kimberly, A. K., Eso, K. & Thomson, J. (2010). Investigation of a direct intervention for improving attention in young children with ADHD. *Development Neuropsychology*, 16(2), 273-295.
- Koç, S. Ç. (2015). *Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sorun Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma*. Hacettepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Koçyiğit, S., Kayılı, G. & Erbay, F. (2010). Montessori yönteminin beş-altı yaş çocuklarının dikkat toplama becerilerine etkisinin incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 35(371), 16-21.
- Korkut, F. (2002), Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 177-184.
- Kumar, M. (2020). A study of problem solving ability and creativity among the higher secondary students. *Shanlax International Journal of Education*, 8(2), 30-34.
- Kurtuldu, M. K. (2012). Dikkat stratejilerine yönelik uyarıcı işaretlerin piyano eğitiminde kullanılabilirliği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 233-254.
- Kuşçu, Ö. (2010). *Orff-Schulwerk yaklaşımı ile yapılan müzik etkinliklerinin okulöncesi dönemdeki çocuklarının dikkat becerilerine etkisi*. Selçuk Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Lai, Y. J. & Chang, K. M. (2020). Improvement of attention in elementary school students through fixation focus training activity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 4780.
- Lüle, F. (2008). *Engelli bireye sahip yoksul ailelerin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma tarzları*. Hacettepe Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

- MEB, (2008). Zihinsel engelli bireyler destek eğitim programı. *Oyun Etkinligi-I. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEGEP, (2006). *Psiko-Motor Gelişim. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*. Ankara, 2006.
- Memmert, D. (2009). Pay attention! A review of visual attentional expertise in sport. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 2(2), 119-138.
- Memmert, D., Simons, D. J. & Grimme, T. (2009). The relationship between visual attention and expertise in sports. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(1), 146-151.
- Mirzeoğlu, D., Özcan, G., Kıyak, Ö., & Aydemir, F. (2010). Ortaöğretimde Lisanslı Olarak Spor Yapan Ve Spor Yapmayan Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 3-19.
- Oğuztürk, Ö., Akça, F. & Şahin, G. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Umutsuzluk Düzeyi İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Üzerinden İncelenmesi. *Klinik Araştırmalar Dergisi*, 14, 173-184.
- Öz, Ü. (2017). *Spor eğitimi gören dartçılarda bazı fiziksel uygunluk değişkenlerinin dart performansına etkisi*. Bartın Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Özdayı, N. (2011). *Futbol hakemlerinin duygusal zekâ ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Özdemir, B. (2016). *Lise öğrencilerinde benlik saygısı ile psikolojik yardım alma tutumu ve problem çözme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Özerkan, K. N. (2004). *Spor Psikolojisine Giriş Temel Kavramlar*. Ankara: Nobel Yayın.

- Özgür ansiklopedi. *Dart*, [<https://tr.wikipedia.org/wiki/Dart>], Erişim tarihi: 16.04.2023.
- Özkan, B. (2021). *Oryantiring sporu yapan ve yapmayan bireylerin stres algıları, dikkat eksikliği ve hiperaktivite belirti düzeylerinin araştırılması*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Özkan, Z. & Arslan, E. (2019). Investigation of hyperactivity and attention deficit of university students who do sport regularly and do not do sport in terms of some variances. *Journal of Education and Training Studies*, 7(2), 157-162.
- Öztürk, B. (1999). *Öğrenme ve öğretmede dikkat*, Milli Eğitim Dergisi, [http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/144/ozturk.htm], Erişim tarihi: 16.04.2023.
- Pesce, C., Tessitore, A., Casella, R., Pirritano, M., & Capranica, L. (2007). Focusing of visual attention at rest and during physical exercise in soccer players. *Journal of sports sciences*, 1–12.
- Petersen, S. E. & Posner, M. I. (2012). The attention system of the human brain: 20 years after. *Annual Review of Neuroscience*, 35, 73-89.
- Pretz, J. E., Naples, A. J. & Sternberg, R. J. (2003). Recognizing, Defining, and Representing Problems, *The psychology of problem solving*, 30(3). Cambridge: Cambridge University Press.
- Roth, K., Zittel, L., Pyfer, J. & Auxter, D. (2016). *Principles and methods of adapted physical education & recreation*. Burlington: Jones & Bartlett Learning.
- Seçer, Z. & Özmen, S. (2015). Dikkat toplamayı geliştirici etkinliklerin içtepesel okul öncesi çocukların düşünme ve dikkat toplama becerilerine etkisi. *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1803-1816.
- Serin, O., Serin, N. B. & Saygılı, G. (2010). İlköğretim düzeyindeki çocuklar için problem çözme envanterinin (ÇPÇE) geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 446-458.

- Sevgi, S., & Karakaya, M. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı ve Problem Çözme Becerisinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 1203-1225.
- Solso, R. L., MacLin, M.K. & MacLin, O.H. (2013). *Bilişsel Psikoloji*. (çev. Ayşe AYÇIÇEĞİ-DINN). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Sonmaz, S. (2002). *Problem çözme becerisi ile yaratıcılık ve zeka arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi: Doktora tezi.
- Şah, H. (2005). *Spor yapan ve yapmayan bedensel engellilerin problem çözme becerileri arasındaki farklılıkların incelenmesi*. Mersin Üniversitesi: Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi.
- Şenduran, F. (2006). *Askeri liselerde sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan öğrencilerin problem çözülebilme, strese karşı koyabilme, uyum becerileri ve başarı düzeyleri*. Marmara Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Tekin, M. (2018). *Okçuların imgeleme becerileri ile dikkat ve performans düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Adnan Menderes Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Temel, V., & Ayan, V. (2015). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin problem çözme becerileri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17(29), 70-76.
- Terzi, Ş. (2003). Altıncı sınıf öğrencilerinin kişiler arası problem çözme beceri algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2).
- Thornton, S. (1998). *Çocuklar Problem Çözüyor*. (çev. Özlem KUMRULAR). İstanbul: Gendaş Yayınları.
- Tiryaki, Ş. (2000). *Spor psikolojisi: kavramlar, kuramlar ve uygulama*. Ankara: Eylül Kitabevi.
- Tunç, A., & Akandere, M. (2013). *Golf sporu yapan çocukların dikkat düzeylerinin incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Tükenmez, M. (2018). *Denge antrenmanlarının bocce raffa oyuncularında yaklaşma (Punto) isabetlilik oranına ve denge koordinasyon üzerine*

etkisi (İstanbul Esenyurt İlçesi Örneği). İstanbul Gelişim Üniversitesi:
Yüksek lisans tezi.

Tümekaya, S., & İflazoğlu, A. (2000). Çukurova Üniversitesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin otomatik düşünce ve problem çözme düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 143-158.

Türk Dil Kurumu (TDK). *Büyük Türkçe*, [<https://sozluk.gov.tr/>], Erişim tarihi: 16.04.2023.

Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu [TBPDF]. (2022). *Dart'ın tarihçesi* [<http://www.tbpdf.gov.tr/dart>], Erişim tarihi: 16.04.2023.

Türkmen, M. (2011). *Çim Topu, Petank, Raffa ve Volo oyun sistemleriyle; BOCCE - Tanımlar, Tarihçe ve Oyun Kuralları*. Ankara: Neyir Yayıncılık.

Uluslararası Bocce Derneği (WDF). [<https://cbi-prv.org/>], Erişim tarihi: 18.11.2022.

Uyan, Z. (2014). Ergenlerde dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu sıklığının araştırılması. *Konuralp Tıp Dergisi*, 6(3), 21-26.

Ünsal, Y. ve Ergin, İ. (2011). Fen eğitiminde problem çözme sürecinde kullanılan problem çözme stratejileri ve örnek bir uygulama. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(1), 72-91

Varol, S., & Türkmen, M. (2021). Dikkat düzeyi düşük olan 11-13 yaş aralığındaki öğrencilerde dart egzersizlerinin etkisi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 460-475.

Webster-Stratton, C., Reid, J., ve Hammond, M. (2001). Social skills and problem-solving training for children with early-onset conduct problems: Who benefits? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 42(7), 943–952.

Wismath, S., Orr, D. & Zhong, M. (2014). Student perception of problem solving skills. *Transformative Dialogues: Teaching and Learning Journal*, 7(3).

- Yavuz, K. (2014). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların dikkat becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programının etkililiğinin incelenmesi*. Dumlupınar Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Yaycı, L. (2007). *İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinde seçici ve yoğunlaştırılmış dikkat becerilerinin geliştirmeye dayalı bir programın etkililiğinin sınanması*. Marmara Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Yılmaz, M. (2020). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Yiğiter, K. (2012). *Rekreatif etkinliklerin üniversite öğrencilerinde algılanan problem çözme becerisi ve benlik saygısı düzeylerine etkisi*. Kocaeli Üniversitesi: Doktora tezi.
- Yiğiter, K. & Bayazıt, B. (2013). Impact of the recreational physical activities on university students' problem-solving skills and self-esteem in Turkey. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 2(3), 424-429.
- Yönel, G. (2018). *İlkokul 4.sınıf öğrencilerinde dart sporu uygulamasının dört işlem becerisi üzerinde etkisinin incelenmesi*. Bartın Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Yönel, M. (2019). *Dart sporunun dikkat düzeyine etkisinin incelenmesi*. Bartın Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Yüksel, Y. M. & Eren Bostancı, S. (2007). Otistik çocuğa sahip ailelerle yapılan grupla psikolojik danışma çalışmasının ailelerin depresyon ve problem çözme becerileri üzerine etkisi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 25, 197-210.
- Zachry, T., Wulf, G., Mercer, J., ve Bezodis, N. (2005). Increased movement accuracy and reduced EMG activity as the result of adopting an external focus of attention. *Brain Research Bulletin*, 67(4), 304-309.
- Zorlu, A. (2016). *Yönlendirici olmayan oyun terapisinin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu belirtili çocukların duygu ve davranışları*

üzerindeki etkisinin incelenmesi. İstanbul Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

Ekler

EK-A: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

Evrak Tarih ve Sayısı: 24.05.2021-2239

	<p style="text-align: center;">T.C. VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ YAYIN ETİK KURUL BAŞKANLIĞI</p> <p style="text-align: center;">ETİK KURUL KARARLARI</p>
<p>TOPLANTI TARİHİ: 30.04.2021 OTURUM SAYISI: 2021/06 TOPLANTIDA ALINAN KARAR SAYISI: 50</p>	<p>Sayfa: 22/50</p>

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu'nun 30/04/2021 tarihinde saat 14.00' da zoom üzerinden Prof. Dr. Orhan DENİZ başkanlığında online yapmış olduğu toplantıda aşağıdaki karar/kararları almıştır:

KARAR NO 2021/06-22 Danışmanlığını Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÖZKAN'ın yaptığı, yüksek lisans öğrencisi Mehmet VATANSEVER'e ait, "Dart ve Bocce Sporu Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerindeki Problem Çözme Becerilerinin ve Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi" adlı tez çalışmasında kullanılacak olan anket ve ölçekler incelenmiş olup, söz konusu araçların ilgili kişilere uygulanmasında Sosyal ve Beşeri Etik Kuralları ve İlkeleri çerçevesinde herhangi bir sakınca olmadığına karar verilmiştir.

	BAŞKAN Prof. Dr. Orhan DENİZ Edebiyat Fakültesi	
ÜYE Prof. Dr. Mehmet Şirin ÇIKAR İlahiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Zihni MEREY Eğitim Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Zafer KANBEROĞLU İktisadi ve İd. Bil. Fakültesi
ÜYE Prof. Dr. Gülşen BAŞ Edebiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Ferit İZCİ İktisadi ve İd. Bil. Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Mehmet KARATAŞ Eğitim Fakültesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=4575&eD=BS5LV9K847&eS=2239> adresinden yapılabilir.

EK-B: Etik Beyanı

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

16/05/2023

Mehmet VATANSEVER

EK-C: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

	<p>VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimler Enstitüsü</p> <p>LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU</p> <p>VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimler Enstitüsü</p>
	<p style="text-align: right;">16/05/2023</p>
<p>Tez Başlığı / Konusu</p>	<p>Dart ve Bocce Sporunu Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerindeki Problem Çözme Becerilerinin ve Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi</p>
	<p>Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 65 sayfalık kısmına ilişkin, 16/05/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15 (yüzdeonbeş)' tir.</p>
	<p>Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kabul ve onay sayfası hariç,- Teşekkür hariç,- İçindekiler hariç,- Simge ve kısaltmalar hariç,- Gereç ve yöntemler hariç,- Kaynakça hariç,- Alıntılar hariç,- Tezden çıkan yayınlar hariç,- 7 kelime den daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)
	<p>Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini bilgilerinize arz ederim.</p>
	<p style="text-align: right;">16/05/2023 Mehmet VATANSEVER Adı, Soyadı, İmza</p>
<p>Adı Soyadı : Mehmet VATANSEVER</p>	
<p>Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı</p>	
<p>Bilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı</p>	
<p>Statüsü : Y. Lisans ☒ Doktora ☐</p>	
<p>DANIŞMAN Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ÖZKAN 16/05/2023</p>	<p>ENSTİTÜ ONAYI U Y G U N D U R/...../20.... Cesim ALADAĞ Enstitü Sekreteri</p>

EK-D: İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzni

Sayı : E-55485623-605.01-24613061
Konu : Mehmet VATANSEVER'in Araştırma
Uygulaması İzin Talebi

26.04.2021

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 21.04.2021 tarihli ve E-86896125-605.01-24502518 sayılı yazısı.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Mehmet VATANSEVER'in "*Dart ve Bocce Sporunu Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerindeki Problem Çözme Becerilerinin ve Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi*" konulu araştırmasını ortaokullarda eğitim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerine uygulama isteğinin uygun görüldüğüne dair ilgi yazı eki Onay ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve ilgililere duyurulması hususunda gereğini rica ederim.

Mehmet ALTINOK
Müdür a.
Şube Müdürü

EK-E: Kişisel Bilgi Formu

EK-1. Kişisel Bilgi Formu

Değerli Öğrenci,

Bu anket, planlanan araştırmaya veri toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel bir araştırma için kullanılacak, başka kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Anketi tam ve içten cevaplamanız, araştırmanın amacına ulaşması açısından önemlidir.

Katkılarımız için teşekkürler.

- Yaş: Sınıf: Cinsiyet: Erkek () Kız ()
- Kardeş Sayısı:
- Annenin Eğitim Düzeyi:
a) Okur-yazar b) İlkokul c) Ortaokul d) Lise e) Üniversite
- Babanın Eğitim Düzeyi
a) Okur-yazar b) İlkokul c) Ortaokul d) Lise e) Üniversite
- Düzenli Olarak Kitap Okuyor musunuz? Evet () Hayır ()
- Günde Kaç Saat Telefon/Tablet/Bilgisayar vb. ile Vakit Geçiriyorsunuz?
a) 1-3 Saat b) 4-6 Saat c) 7 Saat ve üstü e) İzlemiyorum
- Spor Yapıyor musun? Evet () Hayır ()
- Branşınız? Bocce () Dart () Diğer ()
- Kaç Yıldır Lisanslı Spor Yapıyorsunuz ?
- Dominant Eliniz Hangisidir? Sağ () Sol ()
- Dominant Ayağınız Hangisidir? Sağ () Sol ()
- Boş Zamanlarınızı Nasıl Değerlendiriyorsunuz?
a) Kitap Okuma b) Sokakta Oyun c) Teknoloji Kullanımı d) Diğer
- Gözlük Kullanıyor musunuz? Evet () Hayır ()
- Tanılanmış Fiziksel Rahatsızlığınız Var mı? Evet () Hayır ()
- Kendinize Ait Odanız Var mı ? Evet () Hayır ()
- Ailenizi Gelir Düzeyi
a) Kötü
b) Orta
c) İyi

EK-F: Bourdan Dikkat Testi

Burdon Dikkat Testi

Değerli Öğrenci,

Bu test, planlanan araştırmaya veri toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Aşağıdaki formda bulunan karışık harflerin içinden bütün **a, b, d ve g** harflerinin altlarını kurşun kalemle çizin. İşaretleme yaparken kitap okuma şeklinde, ilk satırdan başlayıp soldan sağa doğru sırayla tüm satırları tamamlayın. Testi tam ve içten cevaplamanız, araştırmanın amacına ulaşması açısından önemlidir.

Katkılarınız için teşekkürler.

BURDON DİKKAT TESTİ

a e p z n z s u a h v k l a s l b f o u o e
r v b p m i b i r b s m n t d a u f e f k a
e k ü h s e y p h b k s d g y z d v r l f g
y d a e o y e r z h e z s e g m k f z d n y
f s v y i b t d h m l n i e m t g t e d f u
k e d e k o k o s t l u z u g m a f l v u t
i z i f o u d v h y p n b p m v h n n g r y
p v r l n t y o r z n e p h t e m z i o i m
r a k y g s o i v a i n a r e h o d b f p h
k u ı s y g u e m k l l e g v g r l p e t e

e i t e l r n z f u d b m s h d k u f d s m
s l v e t e p l n g v g e t l r n e u g y s
b o k e h b u k r g f u d o h o r a n i a v
i o s g y l a r o i f b z m e l h p z n z r
o ş k h a m v ğ l m g v n h v m p b n p y
v d u o f r h i y u v l u a m f a e u l t s
o k o k e i e k t f s b t g t m e i n l z h
d t d i y a s e u n d z f k m g e s z e h z
r e n o e v d y g f l r v d z y g d z p b e
p y e a a s e g e a h t n m p r r i b i k p

a f n p v d m t o y m i l g d e o t o e n t
l u p z n k r h p u e y o y g u d v y a o l
s z o a p f f t e v k i r b p m m e r g e s
b a h v i h s e k z r f b r a e g y n m h y
t d s v e g z y f m p t r o y e u u b b y h
i u a n y a d u m f a p y z e b k d b o l z
e l z h e a d z t e l p r y f m s n v i e v
s b i v m z g p s m r k b k r e h e u v m s
f l s l e i o l g l k t h z o k t d e a r h
s m i u e f t i m s g k n k n p h r h g u i

EK-G: Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri(ÇPÇE)

Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)

Değerli Öğrenci,

Bu anket, planlanan araştırmaya veri toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel bir araştırma için kullanılacak, başka kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Anketi tam ve içten cevaplamanız, araştırmanın amacına ulaşması açısından önemlidir.

Katkılarınız için teşekkürler.

Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri		Hiçbir Zaman	Ender Olarak	Arada Sırada	Sık Sık	Her Zaman
1	Sorunlarımdan kaçma yerine sorunumu çözmeye çalışırım.					
2						
3						
4						
5						
6						
7	Sorun yaşadığımda onu çözmek için bulduğum çözüm yolu işe yarayana kadar vazgeçmem.					
8						
9						
10	Sorunlarımı çözemediğim zaman her şeyden soğurum.					
11						
12	Sorun yaşadığımda kendimi kolay kolay derse veremem.					
13						
14						
15						
16						
17						
18	Bir sorunum olduğunda ne yaparsam yapayım çözülmeyeceğini düşünürüm.					
19						
20	Sorunlarımı çözme konusunda genellikle başarılı değilimdir.					
21						
22						
23						
24	Bir sorunum olduğunda çözüm yolları aramak yerine her şeyi olurluna bırakırım.					

“Hiçbir zaman böyle davranmam (1)”, “Ender olarak böyle davranırım (2)”, “Arada sırada böyle davranırım (3)”, “Sık sık böyle davranırım (4)”, “Her zaman böyle davranırım (5)”